

DEN INDENLANDSKE KONJUNKTUR**II.1 Oversigt****Fuld fart frem mod
det ny årtusind**

De sidste fem år har været gode for dansk økonomi, og den positive udvikling ventes at fortsætte ind i det næste årtusind. Den økonomiske vækst skønnes at blive ca. 3 pct. i år og næste år, hvorefter den vil aftage til ca. 2 pct. i år 2000. Udvidelsen af produktionen vil, selvom produktiviteten ventes at stige pænt, skaffe ca. 80.000 flere personer i arbejde, og ledigheden vil falde til knap 170.000 personer i år 2000, svarende til ca. 6 pct. af arbejdsstyrken. Inflationen forudses at forblive afdæmpet, overskuddet på de offentlige finanser vil stige, mens der ventes omtrent ligevægt på betalingsbalancen.

Risici større end før

Prognosen tegner generelt et lyst billede af dansk økonomi. En mindre gunstig udvikling end ventet på et eller flere centrale områder vil imidlertid formørke konjunkturbilledet betydeligt. Der er specielt grund til at fremhæve lønudviklingen som kritisk. Ledigheden er forholdsvis lav, og flaskehalssituationen er skærpet. På denne baggrund vurderes det, at lønstigningstakten vil forøges til godt 4½ pct. i hvert af fremskrivningsårene, hvilket er ca. 1 pct.point højere end i udlandet. Der er imidlertid stor usikkerhed knyttet til lønudviklingen, og hvis lønningerne stiger mærkbart stærkere end forudsat, vil konkurrenceevnen forværres kraftigt til skade for beskæftigelsen og prisstigningstakten. Et andet kritisk område er boligpriserne. I prognosen forudsættes en aftagende boligprisstigningstakt. Hvis det ikke sker, er der en overhængende risiko for, at forbrugskvoten og boliginvesteringerne vil stige betydeligt stærkere end ventet, hvorved produktionskapaciteten risikerer at blive sat under så stærkt pres, at lønninger og priser begynder at accelerere.

Kapitlet er færdigredigeret den 11. maj 1998.

Økonomisk politik bør strammes

En betydelig stramning af den økonomiske politik, senest i forbindelse med kommunaftalerne og finansloven for 1999, er nødvendig for at reducere overophedningsrisikoen. Finansloven bør indeholde ændringer af skattesystemet, der tilsigter at styrke den private sektors opsparingstilbøjelighed og de lavtlønnedes økonomiske gevinst ved at være i arbejde. Sådanne skattepolitiske ændringer vil ikke blot være velbegrundede konjunkturpolitisk set, men vil også være gavnlige set fra et strukturpolitisk synspunkt.

Privatforbruget stiger ret stærkt

Det største bidrag til den økonomiske vækst vil komme fra det private forbrug, der ventes at stige ret kraftigt alle tre år som følge af pæn vækst i den disponible indkomst, lav rente og voksende formue, jf. tabel II.1. Der ventes også forholdsvis høj, om end aftagende vækst i investeringerne, mens det offentlige forbrug forudsættes at vokse noget langsommere end i de seneste år.

Muligvis underskud på betalingsbalancen

Importvæksten bliver i alle tre år betydeligt mindre end sidste år. Også væksten i eksporten vil blive lavere fremover. Det skyldes især, at landbrugseksporten, som steg stærkt sidste år, vil afdæmpes. Særligt i år vil den samlede eksportvækst blive lav, fordi tjenesteeksporten, der faldt sidste år, også ventes at falde i år. Samtidig bliver indtægterne fra energieksporten i år reduceret af den lave oliepris. Den forholdsvis lave vækst i den samlede eksport indebærer, at forringelsen af betalingsbalancen fortsætter i år, og det er muligt, at der bliver underskud. I de to følgende år ventes eksportvæksten at stige igen, så nettoeksporten bidrager svagt positivt til væksten, jf. figur II.1, og betalingsbalancen stabiliseres omkring nul.

Tabel II.1 Hovedposter på forsyningsbalancen

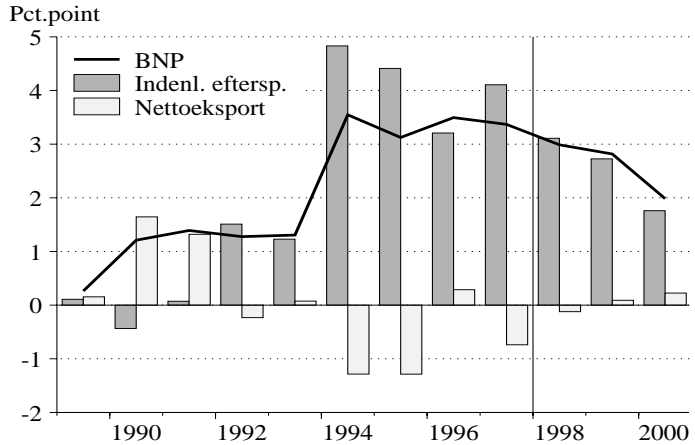
	Årets priser	Mængdestigning				Prisstigning			
	1997	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
	Mia. kr.	----- Pct. -----				----- Pct. -----			
Privat forbrug	568,5	4,1	3,2	3,2	2,5	1,7	2,2	1,7	1,9
Offentligt forbrug	286,8	2,9	1,7	1,2	0,0	2,4	3,5	3,5	3,5
Offentlige investeringer	20,8	-8,4	-7,5	-2,5	0,0	2,0	2,2	2,0	2,0
Boliginvesteringer	40,1	4,3	5,7	5,7	2,4	2,6	2,1	2,1	2,0
Erhvervsinvesteringer	162,6	9,8	7,0	3,9	2,2	2,7	2,2	1,5	1,4
Lagerændringer ^a	4,9	-0,2	-0,2	0,0	0,0				
Indenlandsk efterspørgsel i alt	1083,7	4,2	3,2	2,8	1,8	2,4	2,4	2,1	2,2
Eksport i alt	403,6	4,5	3,2	3,7	3,6	2,6	-0,4	1,6	1,9
Vareeksport (fob)	321,6	7,0	4,3	4,0	3,5	1,8	-0,8	1,6	2,0
heraf industrivarer	211,2	7,7	5,7	4,9	4,8	1,7	1,7	1,7	1,9
Tjenesteeksport	82,0	-3,7	-0,7	2,4	3,9	4,8	0,9	1,6	1,3
Efterspørgsel i alt	1487,3	4,3	3,2	3,0	2,3	2,4	1,7	2,0	2,1
Import i alt	366,4	7,0	3,8	3,7	3,2	5,0	1,2	1,9	1,9
Vareimport (cif)	290,6	7,5	4,0	3,6	3,1	4,9	1,4	1,9	2,0
Tjenesteimport	75,8	4,7	2,7	3,9	4,0	5,7	0,8	1,7	1,6
Bruttonationalprodukt	1120,9	3,4	3,0	2,8	2,0	1,7	1,8	2,0	2,2
Varetilknyttede nettoafgifter	162,9	3,8	4,1	3,8	2,2	6,4	3,6	1,9	1,9
Bruttoværditilvækst	958,0	3,3	2,8	2,6	1,9	1,4	1,7	2,3	2,3
heraf private byerhverv ^b	562,2	5,1	3,6	3,4	2,9	-0,5	1,5	1,8	2,1

a) Mængdestigning i "Lagerændringer" er målt i faste priser i forhold til BNP det foregående år.

b) Private byerhverv omfatter sektorerne fremstilling, service samt bygge og anlæg.

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Figur II.1 Bidrag til BNP-vækst fra indenlandsk efterspørgsel og nettoeksport

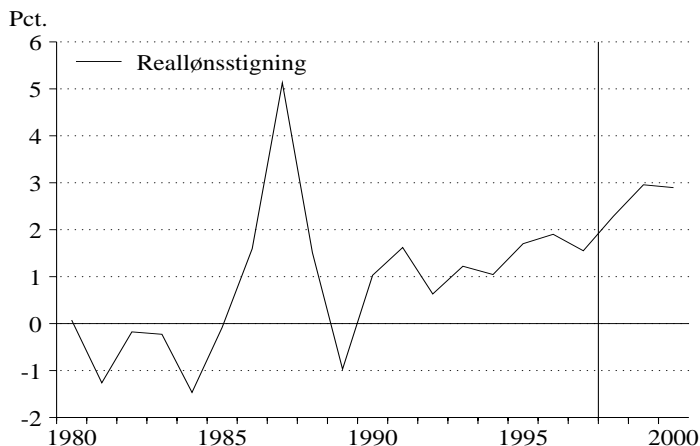

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Ledigheden falder til under 170.000 personer

Den samlede efterspørgsel efter danske varer og tjenester vil både i år og de to følgende år stige stærkere end produktiviteten, og flere personer vil derfor komme i arbejde. Det ventes, at ca. 45.000 flere personer vil være i arbejde i år, mens beskæftigelsen vil stige med ca. 25.000 personer næste år og med ca. 10.000 i år 2000. Beskæftigelsesstigningen vil som i de foregående år primært finde sted i de serviceydende erhverv, men også den offentlige beskæftigelse ventes at stige en del. Arbejdsudbuddet skønnes i lyset af den positive konjunkturudvikling at vokse med ca. 30.000 personer i fremskrivningsperioden, så ledigheden reduceres til knap 170.000 personer i år 2000. Det vurderes som nævnt, at den faldende ledighed vil resultere i lønstigningstakter på godt 4½ pct. Da det kun er i år, prisstigningstakten ventes at overstige 2 pct., vil disse lønstigninger give en pæn reallønsfremgang, jf. figur II.2.

Figur II.2 Vækst i reallønnen

Anm.: Reallønnen er defineret som lønnen deflateret med forbrugerprisindekset.

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Stigende overskud på de offentlige finanser

Det fortsatte økonomiske opsving vil også forbedre de offentlige finanser yderligere. Overskuddet ventes at stige til ca. 12 mia. kr. i år, selvom bundskatten nedsættes fra 10 til 8 pct. Den økonomiske fremgang vil – med de finanspolitiske antagelser om afdæmpet vækst i de offentlige udgifter – medføre, at det offentlige budgetoverskud vokser til ca. 25 mia. kr. i 1999 og ca. 35 mia. kr. i år 2000.

Ændringer i forhold til sidst

Prognosen er for første gang udarbejdet på grundlag af det nye nationalregnskab, der er opgjort i 1990-priser. Det betyder, at det er svært at sammenligne med den forrige prognose i *Dansk Økonomi, efterår 1997*, hvor grundlaget var nationalregnskabs-tal opgjort i 1980-priser. I bilagstabel II.8 er hovedstørrelserne i denne og forrige prognose vist. Den indenlandske efterspørgsel er blevet opjusteret betydeligt i 1998 som følge af stærkere vækst i forbruget, både det private og det offentlige, og erhvervsinvesteringerne. Den stærkere vækst i det private forbrug og erhvervsinvesteringerne skyldes bl.a., at renteniveauet er faldet med ca. 1 pct.point siden efteråret. Importvæksten er pga. den kraftigere indenlandske efterspørgsel også justeret op. Om-

vendt er skønnet på eksportvæksten i 1998 nedjusteret, primært fordi landbrugs-, energi- og søfartseksporten er nedrevideret. Justeringen over imod større træk fra den indenlandske efterspørgsel og mindre træk fra udlandet indebærer, at skønnet på BNP-væksten i 1998 er opjusteret betydeligt, og betalingsbalancen er mærkbart forværret. Ændringerne i 1999-skønnene ligner 1998-ændringerne meget. Der er sket en opjustering af den indenlandske efterspørgsel, og da eksportvæksten samtidig er nedjusteret lidt, sker der ikke som ventet i efteråret en forbedring af betalingsbalancen i 1999, men derimod en stabilisering omkring nul. Den økonomiske vækst er både i år og næste år opjusteret med ca. ½ pct.point, og beskæftigelsesstigningen er derfor også justeret en del op i begge år. Den højere beskæftigelse betyder, at det offentlige overskud i 1999 er opjusteret. Overskuddet i 1998 er ikke opjusteret, bl.a. fordi den ekstraordinære ATP-indbetaling belaster de offentlige finanser i det nye nationalregnskab. I det gamle nationalregnskab indgik ATP-indbetalingen i den offentlige opsparing, mens den i det nye registreres som en betaling inden for den private sektor. Denne "omplacering" forværre isoleret set den offentlige saldo med ca. 7 mia. kr. i 1998. Det nye nationalregnskab er også hovedforklaringen på, at prisstigningstakten er justeret noget ned i forhold til efteråret.

Prognosegrundlaget

Fremskrivningen er udarbejdet med anvendelse af den makroøkonomiske model SMEC og de senest tilgængelige statistiske oplysninger. Nationalregnskabet foreligger for hele 1997, mens en række indikatorer rækker ind i 1. halvår 1998. Prognosen er baseret på det nye nationalregnskab. Der er imidlertid kun konsistente tidsserier tilbage til 1988 i det nye nationalregnskab. Det har derfor ikke været muligt at tilpasse SMECs relationer fuldt ud til det nye nationalregnskab. Det er valgt at anvende de marginalegenskaber, som estimation af SMEC på nationalregnskabet i 1980-priser giver. Fastlæggelse af de langsigtede niveausammenhænge er behæftet med betydelig usikkerhed. Forløbet gennem 1997 og indikatorerne for 1. halvår 1998 giver naturligt anledning til en række justeringer specielt i 1998 i forhold til en rent modelbaseret fremskrivning. De centrale forudsætninger for prognosen fremgår af tabel II.2.

Tabel II.2 Centrale forudsætninger for prognosen

	1997	1998	1999	2000
Realvækst i aftagerlande (pct.)	2,6	2,8	2,6	2,5
Vækst i udlandets lønomkostninger pr. time (pct.)	3,2	3,3	3,3	3,6
Ændring i den effektive kronekurs (pct.)	-3,0	-0,9	-0,0	0,0
Gennemsnitlig obligationsrente (pct. p.a.)	6,3	5,4	5,4	5,4
Timeproduktivitetsvækst i private byerhverv (pct.)	2,7	2,6	2,6	2,0
Ændring i arbejdsstyrke (1.000 personer)	34	18	9	3

Kilde: OECD, *Economic Outlook*, AIECE-institutter, Swedish Employers' Confederation, *Wages and total Labor Costs for Workers*, Stockholm, Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank, oplysninger fra Danmarks Nationalbank og egne beregninger.

II.2 Indenlandsk efterspørgsel

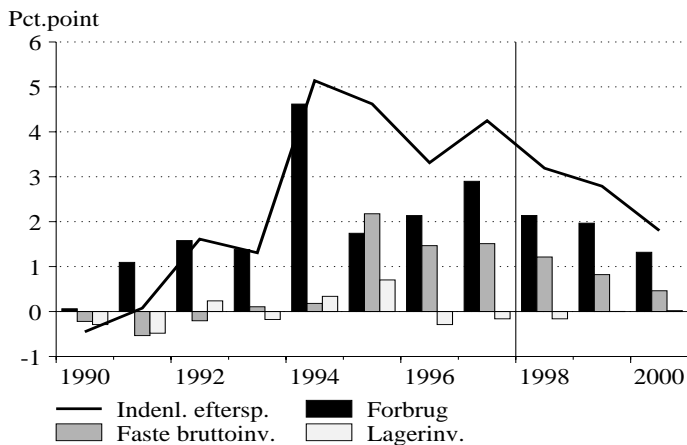
Bredt funderet indenlandsk vækst

Den indenlandske efterspørgsel ventes at stige med godt 3 pct. i 1998, jf. figur II.3 og tabel II.3. Væksten kan tilskrives høj forbrugs- og investeringsvækst, mens lagerinvesteringerne ikke ventes at bidrage væsentligt til udviklingen. Den indenlandske vækst er således bredt funderet. Væksten i den indenlandske efterspørgsel ventes at være stort set uændret i 1999, hvorefter den aftager i år 2000 som følge af mere afdæmpet forbrugs- og investeringsvækst.

Det private forbrug

Det private forbrug stiger med godt 3 pct. i 1998. Den høje forbrugsvækst skyldes primært en pæn stigning i den disponible indkomst, jf. figur II.4. Forbruget stiger imidlertid mere end den disponible indkomst, hvilket indebærer, at forbrugskvoten stiger i 1998. Den stigende forbrugskvote og dermed også den høje forbrugsvækst skal ses i sammenhæng med de hastigt voksende boligpriser, jf. figur II.5. Når boligpriserne vokser, vokser den private sektors formue, og husholdningerne vil derfor anvende en større andel af deres løbende indkomst til forbrug. Fremadrettet ventes husprisstigningerne at blive mere afdæmpede, hvorfor forbruget i højere grad vil følge indkomstudviklingen.

Figur II.3 Bidrag til vækst i indenlandsk efterspørgsel fra forbrug, faste bruttoinvesteringer og lagerinvesteringer

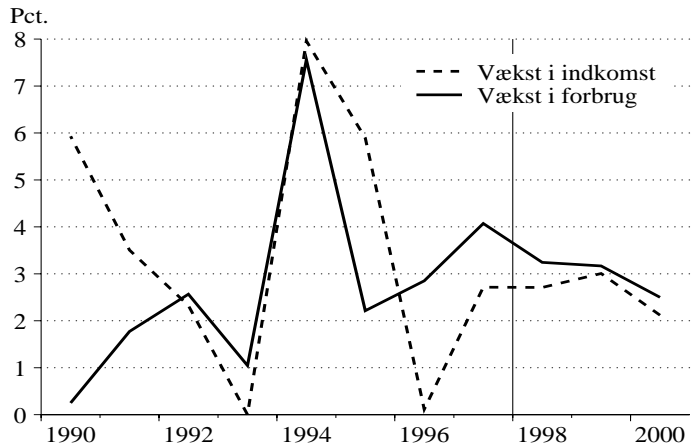
Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Tabel II.3 Indenlandsk efterspørgsel opdelt på underkomponenter

	Årets priser	Mængdestigning				Bidrag til mængdestigning i indenlandsk efterspørgsel			
		1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
	Mia. kr.	-----	Pct.	-----		-----	Pct.point	-----	
Privat forbrug	568,5	4,1	3,2	3,2	2,5	2,1	1,7	1,7	1,3
Offentligt forbrug	286,8	2,9	1,7	1,2	0,0	0,8	0,4	0,3	0,0
Offentlige investeringer	20,8	-8,4	-7,5	-2,5	0,0	-0,2	-0,1	-0,0	0,0
Boliginvesteringer	40,1	4,3	5,7	5,7	2,4	0,1	0,2	0,2	0,1
Erhvervsinvesteringer	162,6	9,8	7,0	3,9	2,2	1,5	1,1	0,7	0,4
Lagerændringer	4,9					-0,2	-0,2	0,0	0,0
Indenlandsk efterspørgsel i alt	1083,7	4,2	3,2	2,8	1,8	4,2	3,2	2,8	1,8

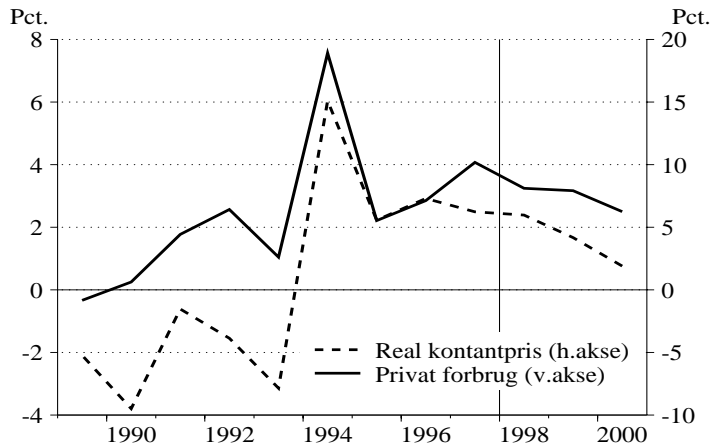
Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Figur II.4 Vækst i forbrug og disponibel realindkomst

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Figur II.5 Forbrugsvækst og boligprisstigninger

Anm.: Den reale kontantpris er beregnet som forholdet mellem kontantprisen på boliger og prisen på det private forbrug.

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Den ekstraordinære ATP reducerer forbrugsvæksten lidt

Med henblik på at begrænse det private forbrug opkræves der i 1998 et ekstraordinært ATP-bidrag på 1 pct. af lønsummen. Det er imidlertid usikkert, hvor stor forbrugsdæmpende effekt indgrebet har. Forbrugernes livsindkomster påvirkes ikke af et sådant indgreb, da indbetalingerne tilbagebetales krone for krone (inkl. renter). Såfremt husholdningerne ikke er likviditetsbegrænsede, kan de blot vælge at reducere anden opsparing eller optage lån, således at ATP-indgrebet ikke påvirker deres samlede forbrug. Det må dog formodes, at en del husholdninger i deres forbrugsbeslutning alene tager udgangspunkt i deres løbende indkomst. Disse forbrugere vil opfatte ATP-indgrebet som en ekstra skat, og indgrebet vil reducere deres forbrug. Endvidere skønnes det, at en del forbrugere ikke kan nedspare eller optage lån. Samlet set vil indgrebet derfor reducere det private forbrug noget i 1998. Det vurderes, at indgrebet reducerer realvæksten i det private forbrug med ca. ¼ pct.point.

Pæn vækst i den disponible indkomst i 1998 og 1999

Den disponible realindkomst ventes at vokse med 2¾ pct. i 1998. Baggrunden for væksten i den disponible indkomst er en høj indenlandsk realvækst. Da bundskatten reduceres med 2 pct.point i 1998, kunne man forvente en væsentligt højere vækst i den disponible indkomst i 1998. Væksten begrænses imidlertid af højere kommuneskatter og lav vækst i de offentlige overførsler.¹ Endvidere bidrager højere afgifter til en afdæmpning af væksten i realindkomsten. I 1999 ventes en vækst i den disponible indkomst, der er en anelse større end i 1998, mens stigningstakten aftager noget i år 2000. I begge år er væksten i den disponible indkomst stort set lig væksten i den indenlandske værditilvækst.

- 1) Den midlertidige stigning i ATP-indbetalingen i 1998 medfører ifølge nationalregnskabet en *stigning* i den disponible indkomst, da ATP-indbetalingen er fradragsberettiget i den skattepligtige indkomst og dermed reducerer de øvrige skattebetalinger. Denne effekt er imidlertid neutraliseret i SMEC, hvorfor den disponible indkomst ikke er påvirket af indgrebet.

Høje men mere afdæmpede boligprisstigninger

Kontantpriserne på boliger er vokset stærkt siden 1993. Stigningen skyldes faldende renter og vækst i den disponible indkomst. Kontantpriserne steg med ca. 8 pct. i 1997. Stignings-takten aftog noget i løbet af 2. halvår 1997, men Realkreditrå-dets tal viser en fornyet vækst i 1. kvartal 1998. Den relativt kraftige stigning i 1. kvartal skal ses i sammenhæng med, at ren-ten er faldet med knap 1 pct.point siden efteråret 1997. Der ven-tes en høj om end aftagende vækst i boligpriserne igennem 1998, og de gennemsnitlige huspriser ventes således at blive ca. 8½ pct. højere end i 1997. I de kommende år ventes mere af-dæmpede husprisstigninger, ca. 6 pct. i 1999 og ca. 4 pct. i år 2000. Det skyldes både, at renten ikke forventes at falde yder-ligere, og at byggeomkostningerne ikke længere er højere end prisen på eksisterende boliger – snarere tværtimod.

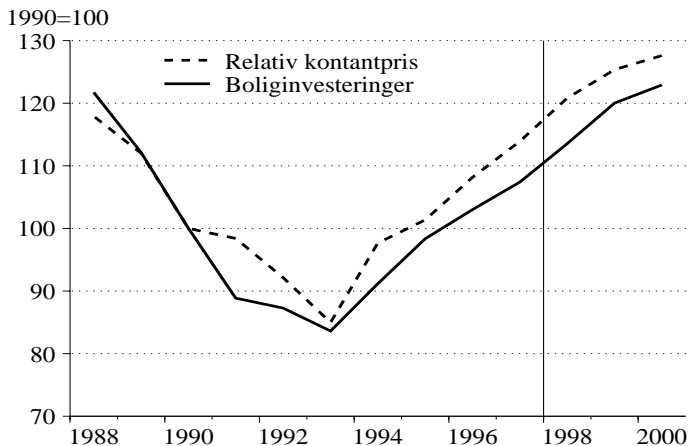
Boligprisstigninger øger boliginvesteringerne

De private boliginvesteringer er som følge af udviklingen i boligpriserne steget betydeligt de seneste år, jf. figur II.6. Da husprisstigningerne også i 1998 forventes at være høje, vil den kraftige vækst i det private boligbyggeri fortsætte. At de sam-lede boliginvesteringer ikke vokser mere end 5½ pct. i 1998, skyldes et stort fald i de offentligt støttede boliginvesteringer. Mere begrænsede husprisstigninger de kommende år bidrager til, at væksten i de private boliginvesteringer bliver mere af-dæmpet. Da der er forudsat uændret støttet byggeri, ventes væk-sten i de samlede boliginvesteringer at være uændret fra 1998 til 1999, hvorefter væksten aftager. Til trods for den lavere vækst i boliginvesteringerne vil aktiviteten fortsat være høj, og risikoen for overophedning af bygge- og anlægssektoren er overhængende.

Høj vækst i erhvervs- investeringerne

Som følge af den høje indenlandske vækst og det lave rente-niveau ventes stor vækst i erhvervsinvesteringerne i indeværen-de år, jf. tabel II.4. Den høje vækst ventes at omfatte både byg-nings- og materielinvesteringerne. I 1999 og 2000 vil investeringsvæksten aftage. Det store fald i væksten i bygge- og anlægsinvesteringerne skyldes, at en række større offentligt kon-cessionerede anlægsarbejder afsluttes. Trods den mere afdæm-pede investeringsvækst forventes investeringerne at forblive på det høje niveau i hele prognoseperioden, jf. figur II.7. Dette skyldes primært, at kapacitetsudnyttelsen i industrien er høj, og at renteniveauet er lavt.

Figur II.6 Boliginvesteringer og relativ kontantpris

Anm.: Den relative kontantpris er beregnet som forholdet mellem kontantprisen (prisen på eksisterende boliger) og byggeomkostningerne på nybyggede boliger.

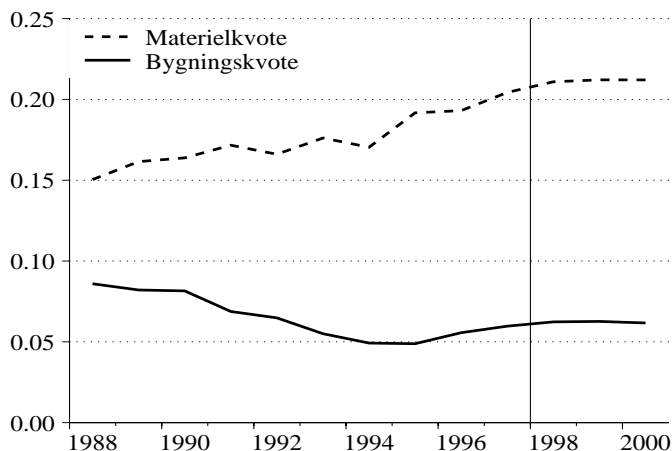
Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Tabel II.4 Investeringer opdelt på underkomponenter

	Årets priser	Mængdestigning				Bidrag til mængdestigning i investeringer			
	1997	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
	Mia. kr.	----- Pct. -----				----- Pct.point-----			
Offentlig sektor	20,8	-8,4	-7,5	-2,5	0,0	-0,8	-0,6	-0,2	0,0
Boliger	40,1	4,3	5,7	5,7	2,4	0,7	0,9	0,9	0,4
Erhvervsinvesteringer	162,6	9,8	7,0	3,9	2,2	7,1	5,2	2,9	1,7
Materiel	120,1	9,5	6,7	3,9	2,5	5,3	3,9	2,3	1,5
Bygninger	42,5	11,0	7,9	3,8	1,0	1,8	1,3	0,7	0,2
Lagerændringer	4,9					-0,7	-0,7	0,0	0,1
Investeringer i alt	228,5	7,2	5,6	3,7	2,1	6,2	4,8	3,7	2,1

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Figur II.7 Materiel- og bygningsinvesteringskvoter i den private sektor

Anm.: Materielinvesteringskvoten er defineret som materielinvesteringerne i forhold til bruttoværditilvæksten. Bygningsinvesteringskvoten er defineret analogt.

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Pæn vækst i det offentlige forbrug

Der ventes fortsat en vis vækst i det offentlige forbrug. Det offentlige forbrug antages således at stige med ca. 1¾ pct. i 1998 svarende til en stigning i den offentlige beskæftigelse på ca. 13.000 personer. Væksten i det offentlige forbrug antages at blive reduceret i 1999, mens der forudsættes uændret offentligt forbrug i år 2000. De offentlige investeringer falder med ca. 7½ pct. i 1998. Faldet er et led i regeringens politik for at undgå overophedning af bygge- og anlægssektoren. Eftersom presset fra de private boliginvesteringer aftager i 1999, antages de offentlige investeringer at være stort set uændrede i 1999 og år 2000.

II.3 Eksport, import og betalingsbalance

Konkurrenceevnen forværres

De danske lønomkostninger er siden 1995 steget stærkere end i udlandet, hvilket bl.a. hænger sammen med den relativt gunstige konjunkturudvikling i Danmark. I fremskrivningsperioden ventes de danske lønomkostninger at vokse ca. 1 pct.point hurtigere end i udlandet, hvilket er noget mere end i de seneste år, jf. tabel II.5. Under antagelse af uændrede valutakurser fremover vil den effektive kronekurs i 1998 ligge ca. 1 pct. under niveauet for 1997. Det vil delvis opveje, at de danske lønomkostninger stiger stærkere end de udenlandske, og lønkonkurrenceevnen forværres derfor med ca. ½ pct. i år. I 1999 og 2000 vil den stærkere vækst i lønomkostningerne resultere i en forringelse af lønkonkurrenceevnen på godt 1 pct., jf. figur II.8.

Tabel II.5 Lønkonkurrenceevne

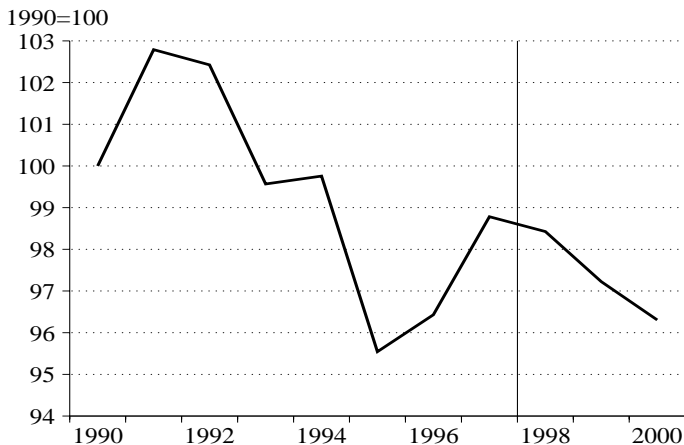
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	----- Pct. -----							
Stigning i lønomkostninger pr. time								
udland	2,9	3,1	3,5	3,8	3,2	3,3	3,3	3,6
indland	2,6	3,1	3,9	3,9	3,8	4,6	4,6	4,6
Ændring i relativ løn ^a	0,3	0,1	-0,4	-0,1	-0,6	-1,3	-1,3	-1,0
Ændring af effektiv kronekurs ^b	3,2	-0,1	4,1	-1,0	-3,0	-0,9	-0,0	0,0
Ændring i lønkonkurrenceevne ^c	-2,9	0,2	-4,4	0,9	2,3	-0,4	-1,3	-1,0

- a) Lønstigningstakt i udlandet fratrukket lønstigningstakt i Danmark. Et positivt tal angiver en forbedring af konkurrenceevnen. For beregning af lønstigningstakt i udlandet henvises til bilagstabel I.2, note g).
- b) Beregning vha. konkurrenceevnevægtene i bilagstabel I.2. Et positivt tal indikerer en stigning i kronens værdi og bidrager til en forværring af konkurrenceevnen.
- c) Ændring i den relative løn fratrukket ændringen i den effektive kronekurs. Et positivt tal indebærer en forbedring af konkurrenceevnen.

Anm.: Lønomkostninger omfatter både direkte og indirekte omkostninger.

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank, Swedish Employers' Confederation, *Wages and Total Labour Costs for Workers, diverse årgange*, Stockholm, oplysninger fra Nationalbanken og egne beregninger.

Figur II.8 Lønkonkurrenceevne

Anm.: En stigning i lønkonkurrenceevnen angiver en forbedring. Se i øvrigt noterne til tabel II.5.

Kilde: Se tabel II.5.

Forholdsvis høj økonomisk vækst i aftagerlandene

Der ventes pæn økonomisk vækst hos de fleste af Danmarks store samhandelspartnere. Det økonomiske opsving er ved at tage fart i Tyskland, Frankrig og Sverige, og selvom der er udsigt til en afdæmpning i væksten andre steder, f.eks. i Storbritannien, ventes aftagerlandenes samlede økonomiske vækst at blive ca. $2\frac{3}{4}$ pct. i år og kun lidt lavere de to følgende år, jf. kapitel I.

Aftagende vækst i industrieksporten

Industrieksporten steg knap 8 pct. sidste år, bl.a. fordi den effektive kronekurs faldt betydeligt. Den ventede forværring af konkurrenceevnen i fremskrivningsperioden vil give et mærkbart fald i industrieksportvæksten, selvom den økonomiske vækst i udlandet fortsat vil være høj. Industrieksporten ventes at stige knap 6 pct. i år og ca. 5 pct. hvert af de to følgende år, jf. tabel II.6. Aftagerlandenes import vil formodentlig stige stærkere, hvilket betyder, at dansk industrieksport taber markedsandele i fremskrivningsperioden. På længere sigt er det ikke holdbart, at lønomkostningerne stiger stærkere i Danmark end i udlandet.

Tabel II.6 Eksport opdelt på underkomponenter

	Årets priser	Mængdestigning				Prisstigning			
	1997	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
	Mia. kr.	-----	Pct. -----			-----	Pct. -----		
Industrivarer	211,2	7,7	5,7	4,9	4,8	1,7	1,7	1,7	1,9
Landbrugsvarer	89,2	6,5	1,3	1,0	1,2	1,7	-3,8	0,4	1,9
Energi	15,5	1,5	4,3	9,8	0,4	3,0	-20,0	6,1	2,1
Skibe, fly mv.	5,8	9,8	0,6	0,4	0,4	1,8	1,7	1,9	2,0
Søfart mv.	59,5	-7,2	-2,0	2,0	4,0	5,0	0,1	1,4	1,1
Turisme	22,5	9,6	3,6	3,7	3,7	1,5	2,1	1,7	1,9
Eksport i alt	403,6	4,5	3,2	3,7	3,6	2,6	-0,4	1,6	1,9

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Landbrugs- eksporten vil også stige mindre

Den danske eksport af landbrugsprodukter steg med 6½ pct. sidste år, hvilket bl.a. kan tilskrives, at de danske svinekødsproducenter nød godt af, at der udbrød svinepest i Holland. Svinepesten er nu kommet under kontrol i Holland, og det vil afdæmpe den danske eksport af svinekødsprodukter, særligt næste år og året efter. Samlet set er der udsigt til en betydelig mindre vækst i landbrugseksporten end sidste år. Den danske eksport af energi hænger nært sammen med olie- og gasproduktionen i Nordsøen. Energieksporten ventes at vokse med ca. 15 pct. i løbet af fremskrivningsperioden. Hovedparten af stigningen vil finde sted næste år, hvor energiproduktionen i Nordsøen ventes stærkt forøget. Den danske tjenesteeksport faldt noget sidste år, bl.a. fordi søfarten led under den økonomiske krise i Asien. Også i år vil Asienkrisen påvirke dansk søfart negativt, og den samlede tjenesteeksport ventes derfor at falde igen i år, selvom turisteksporten stiger. Alt i alt ventes eksporten af danske varer og tjenester at vokse med ca. 3¼ pct. i år og med ca. 3¾ pct. hvert af de følgende år.

Stort fald i energipriserne

Prisen på industrieksporten ventes i store træk at følge udviklingen i de indenlandske omkostninger og stiger derfor med knap 2 pct. i prognoseperioden, jf. tabel II.6. Eksportpriserne på landbrugsprodukter skønnes at falde i år, primært fordi priserne på svinekødsprodukter er ved at vende tilbage til et mere normalt leje efter de voldsomme prisstigninger sidste år. Energipriserne ventes at falde med hele 20 pct. i år. Dette skyldes, at oliepriserne er faldet kraftigt siden efteråret 1997 som følge af bl.a. krisen i Asien og en forholdsvis mild vinter i Nordamerika. OPEC-landene og en række andre olieproducerende lande, herunder Norge, har aftalt at begrænse deres olieproduktion i et forsøg på at presse priserne op. Det ventes, at aftalen vil have en vis effekt, så dollarprisen på en tønde olie vil stige fra de nuværende ca. 14 dollars til ca. 15½ dollars mod slutningen af 1998, hvorefter den vil stabilisere sig. Prisfaldene på landbrugs- og energieksporten er så store, at de samlede eksportpriser falder i år, mens de ventes at stige med ca. 1¾ pct. i 1999 og 2000.

Mærkbar afdæmpning i importvæksten

Den danske import steg sidste år dobbelt så meget som BNP. Denne kraftige stigning kan afspejle, at dansk økonomi ikke er langt fra kapacitetsgrænsen. I fremskrivningen ventes importvæksten dog at ligge mere på linie med BNP-væksten, jf. tabel II.7. Der ventes at ske et betragteligt fald i energiimporten i år, idet importen sidste år var usædvanlig stor og formodentlig i høj grad skyldtes, at elværkerne genopbyggede deres kullagre oven på den ekstraordinært store eksport til Sverige og Norge i 1996, hvor disse landes egen energiforsyning led under ringe nedbørsmængder. Importpriserne ventes bl.a. som følge af valutakursudviklingen at stige kraftigere end eksportpriserne i år, så bytteforholdet ligesom sidste år forværres, jf. tabel II.8. I 1999 og 2000 ventes uforandret bytteforhold. I kombination med den forværrede lønkonkurrenceevne i 1999 og 2000 indebærer det uforandrede bytteforhold, at de udenlandske producenter og/eller de danske importører øger deres fortjenester, eller at de danske eksportørers profitmarginers presses (under antagelse af samme produktivitetsudvikling i Danmark og udlandet).

Tabel II.7 Import opdelt på underkomponenter

	Årets priser	Mængdestigning				Prisstigning			
	1997	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
	Mia. kr.	-----	Pct.	-----		-----	Pct.	-----	
Landbrugsvarer	33,9	3,8	4,1	3,1	3,3	7,3	1,5	1,7	2,0
Varer til forbrug og investeringer	140,2	7,8	5,4	4,0	2,9	5,7	2,5	1,7	2,0
Råvarer	97,8	10,4	4,1	3,4	3,0	2,3	2,5	1,7	2,0
Energi	15,1	5,3	-9,5	3,1	5,9	10,9	-20,0	6,0	2,0
Skibe, fly mv.	3,7	-26,3	3,1	1,9	1,3	5,4	2,0	2,2	2,5
Søfart mv.	53,3	-0,5	1,0	2,7	3,2	5,6	0,0	1,2	1,0
Turisme	22,4	23,0	7,5	7,1	5,9	3,0	2,0	2,2	2,5
Import i alt	366,4	7,0	3,8	3,7	3,2	5,0	1,2	1,9	1,9

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Betalingsbalancen tæt på nul

Importmængderne og importpriserne stiger stærkere end de tilsvarende eksportstørrelser i år. Det resulterer i en forværring af betalingsbalancen, og der ventes et lille underskud i år, jf. tabel II.8. Betalingsbalancen forventes stabiliseret omkring nul i 1999 og 2000, især som følge af en mere gunstig udvikling i eksportværdierne. Udlandsgælden vil som følge af underskuddet på betalingsbalancen stige nogle få milliarder i fremskrivningsperioden. BNP-væksten er dog så stærk, at udlandsgælden set i forhold til BNP reduceres fra knap 24 pct. i 1997 til godt 21 pct. i år 2000.

Tabel II.8 Betalingsbalance og udlandsgæld

	1997	1998	1999	2000
	----- Mia. kr. -----			
Varebalance	31,0	26,3	27,9	31,1
Tjenestebalance	6,2	3,6	2,5	2,3
Nettorenter	-23,3	-23,7	-23,9	-24,1
Øvrige poster ^a	-6,7	-8,2	-9,8	-11,4
Løbende poster i alt	7,3	-1,9	-3,3	-2,0
Løbende poster i pct. af BNP	0,6	-0,2	-0,3	-0,2
Gæld til udlandet ultimo	268,0	269,9	273,2	275,2
Gns. forrentningsprocent på udlandsgæld	8,8	8,8	8,8	8,8
Bytteforholdsændring i pct.	-2,3	-1,6	-0,3	-0,0

a) Inkl. en række andre transferinger over landets grænser, herunder FEOGA og en korrektion vedrørende samhandlen med Færøerne og Grønland, idet vare- og tjenestebalancen opgøres for Danmark, hvorimod betalingsbalancen (den officielle saldo) opgøres for hele riget.

Anm.: De seneste revisioner af betalingsbalancesaldoen for 1997 er rent teknisk modkorrigeret i "Øvrige poster".

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Forværringen af betalingsbalancen indikerer øget risiko for overophedning

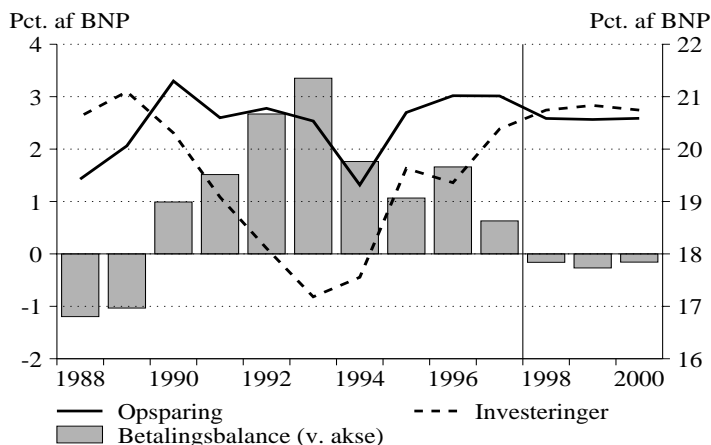
Forværringen af betalingsbalancen er i den nuværende konjunktursituation ét blandt flere tegn på, at der er behov for at stramme den økonomiske politik og dæmpe efterspørgslen, inden produktionskapaciteten bliver sat under så stærkt pres, at lønninger og priser begynder at accelerere. Som overophedningsindikator har betalingsbalancen den fordel, at den opgøres for hver måned og publiceres med kort "forsinkelse". De enkelte månedstal skal dog ikke tillægges for stor vægt, både fordi store, mere eller mindre tilfældige udsving erfaringsmæssigt dominerer den kortsigtede udvikling, og fordi betalingsbalancetallene ofte revideres betydeligt. Det afgørende er at se på tendensen i tallene. Samtidig må det understreges, at der set fra en overophedningssynsvinkel ikke er nogen grund til at fokusere på tallet nul. Det er den forholdsvis kraftige forværring af betalingsbalancen i en situation, hvor økonomien er nær kapacitetsgrænsen, der er mest

foruroligende. Betalingsbalanceudviklingen kan tænkes at svække den generelle tillid til Danmarks økonomiske politik og resultere i en udvidelse af rentespændet. Statistiske analyser tyder imidlertid på, at inflationstaktens størrelse i forhold til udlandet er vigtigere for rentespændet end betalingsbalancen og udlandsgælden, jf. *Dansk Økonomi, december 1994*. De seneste års forringelse af betalingsbalancen har da heller ikke forhindret, at rentespændet er blevet gradvist indsnævret.

Samlet opsparing ikke svækket

Den forringelse af betalingsbalancen, der er sket i løbet af opsvinget, afspejler, at forskellen mellem opsparingen og investeringerne er blevet indsnævret, jf. figur II.9. Indsnævringen skyldes imidlertid ikke, at opsparingen er svækket. Den private sektors opsparingskvote er ganske vist faldet, men til gengæld er den offentlige sektors opsparing steget.

Figur II.9 Opsparing, investeringer og betalingsbalance

Anm.: Opsparing og investeringer er opgjort som bruttostørrelser, dvs. ikke korrigeret for afskrivninger.

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Forningelse af betalingsbalance ikke udtryk for at vi er blevet fattigere

Det danske samfund kan som helhed kun opspare på to måder: enten ved at udvide den indenlandske produktionskapacitet, dvs. investere, eller ved at erhverve fordringer på udlandet. I løbet af opsvinget er en stadig større del af den danske opsparing blevet anvendt til indenlandske investeringer og en stadig mindre del til erhvervelse af udenlandske fordringer (nedbringelse af udlandsgæld). Dette er en fordel, hvis det samfundsmæssige afkast af indenlandske investeringer overstiger forrentningen af udlandsgælden. Den høje indtjening i erhvervsvirksomhederne i disse år tyder på, at investeringsafkastet er relativt højt. Samtidig kan indenlandske investeringer have positive sideeffekter, bl.a. ved at sprede viden om ny og mere effektiv teknologi, jf. *Dansk Økonomi, forår 1997*. Omvendt kan bl.a. skattereglerne betyde, at der gennemføres investeringer, som ikke er samfundsmæssigt lønsomme. Specielt boliginvesteringerne subsidieres gennem skattesystemet. Forvridningerne af investeringsbeslutningerne er dog blevet betydeligt reduceret med skattereformerne fra 1987 og 1994. Set fra opsparings-investeringsvinklen er den forringelse af betalingsbalancen, der er sket i løbet af opsvinget, ikke grundlæggende et udtryk for, at vi er blevet fattigere, men udtryk for, at vi har omplaceret vores opsparing.

Målsætning om udlandsgæld ikke velegnet til at sikre en rimelig fordeling mellem generationerne

Når betalingsbalancen ses fra opsparings-investeringsvinklen, kan der sættes spørgsmålstegn ved hensigtsmæssigheden af at opstille eksplicite målsætninger om udlandsgælden. Hvis udlandslåntagning finansierer indenlandske investeringer med et samfundsmæssigt afkast, der overstiger den internationale realrente, vil nationalformuen blive forøget til gavn for nulevende og kommende generationer. Med en isoleret betalingsbalance- og udlandsgældmålsætning vil en sådan udvikling imidlertid blive opfattet som et problem. En hurtig tilbagevenden til store betalingsbalanceoverskud – som en opfyldelse af regeringens målsætning om, at udlandsgælden skal være væk i år 2005 forudsætter – vil kræve økonomisk-politiske indgreb, der gennemtvinger en lavkonjunktur i Danmark. Sådanne indgreb vil ikke blot gå ud over de konjunkturfølsomme erhvervsinvesteringer, men vil også medføre en mærkbar stigning i ledigheden.

II.4 Beskæftigelse, løn og priser

Kraftig stigning i beskæftigelsen

Den samlede beskæftigelse steg med ca. 60.000 personer i 1997, hvoraf ca. en tredjedel blev beskæftiget i den offentlige sektor, jf. tabel II.9. Den private beskæftigelse steg gennem 1997 og er aktuelt på et højt niveau i forhold til gennemsnittet for 1997. Som følge af den høje indenlandske vækst ventes den private beskæftigelse at stige yderligere gennem 1998, og gennemsnittet ventes at blive ca. 35.000 personer højere end i 1997. Det er særligt servicesektorens beskæftigelse, der er steget kraftigt, og det er også fremadrettet primært i denne sektor, beskæftigelsen vil stige. Men også fremstillingssektoren samt bygge- og anlægssektoren ventes at bidrage til beskæftigelsesvæksten.

Beskæftigelsesfremgang drevet af produktionsvækst

Stigningen i den private beskæftigelse er drevet af væksten i produktionen. Timeproduktiviteten antages at stige med ca. 2½ pct. i 1998 og 1999, hvorefter produktivitetsvæksten aftager til ca. 2 pct. Den højere produktivitetsvækst i 1998 og 1999 kan bl.a. tilskrives de arbejdstidsforkortelser, som var indeholdt i regeringens indgrebet i maj måned. Da væksten i produktionen ventes at aftage i 1999 og 2000, vil beskæftigelsesfremgangen – trods den lavere produktivitetsvækst – afdæmpes i prognosens yderår.

Stigende arbejdsstyrke

Arbejdsstyrken steg kraftigt i 1997. En del af denne stigning var forårsaget af et fald i antallet af personer på orlov og personer på uddannelsesydelse mv. Arbejdsstyrken ventes at stige med yderligere 18.000 personer i 1998. Halvdelen af denne stigning skyldes den demografiske udvikling og et yderligere fald i antallet af personer på orlov. Den anden halvdel kan tilskrives den gunstige beskæftigelsesudvikling, som øger tilskyndelsen til at træde ind på og mindsker tilskyndelsen til at træde ud af arbejdsmarkedet. Da beskæftigelsesvæksten aftager i prognoseperioden, aftager stigningen i arbejdsstyrken ligeledes.

Tabel II.9 Arbejdsstyrke, beskæftigelse og ledighed

	1997	1997	1998	1999	2000
	----- 1.000 personer -----				
	Niveau	----- Ændring -----			
Arbejdsstyrke	2878	34	18	9	3
Beskæftigelse	2658	60	47	25	10
Fremstillingssektor	342	5	6	3	4
Servicesektor	1115	28	20	13	10
Bygge- og anlægssektor	182	8	6	4	1
Privat beskæftigelse i øvrigt	252	-2	1	-4	-4
Offentligt ansatte	766	21	13	9	0
Registrerede ledige	220	-25	-29	-16	-7
	---- 1.000 personer i niveau ---				
Registrerede ledige		220	191	175	169
Orlov		46	40	40	40
Efterløn og overgangsydelse		172	175	178	181
	----- Pct. -----				
Ledighedsprocent		7,7	6,6	6,0	5,8

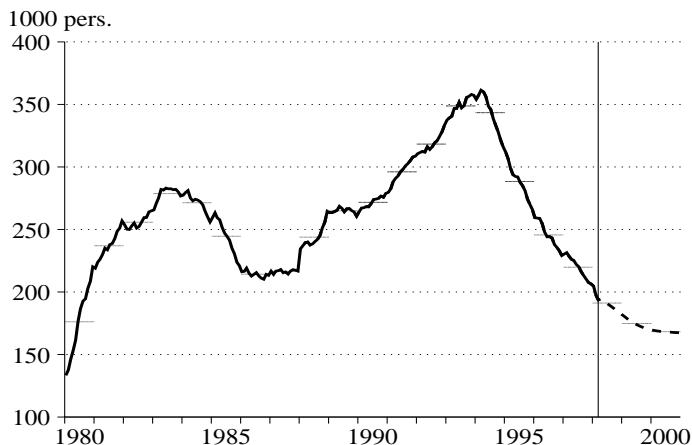
Anm.: Erhvervsopdelingen i SMEC afviger fra opdelingen i Nationalregnskabet. I "Privat beskæftigelse i øvrigt" indgår landbrug, energi mv. Fremstillingssektoren er mindre end i Nationalregnskabet; eksempelvis tilhører fødevarerindustrien landbrugssektoren i SMEC.

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank samt egne beregninger.

Ledigheden falder til omkring 170.000 i år 2000

Den store beskæftigelsesvækst og den mere afdæmpede stigning i arbejdsstyrken resulterer i, at ledigheden reduceres med godt 20.000 i løbet af 1998, således at den gennemsnitlige ledighed i 1998 bliver ca. 190.000 personer svarende til ca. 6½ pct. af arbejdsstyrken, jf. figur II.10. Ledighedsfaldet fortsætter ind i 1999, mens ledigheden forventes at være stort set uændret igennem år 2000. Ledigheden vil derfor falde til ca. 170.000 personer i år 2000, hvilket svarer til en ledighedsprocent på knap 6. Ledigheden ventes dermed at nå det laveste niveau siden 1980.

Figur II.10 Ledighed

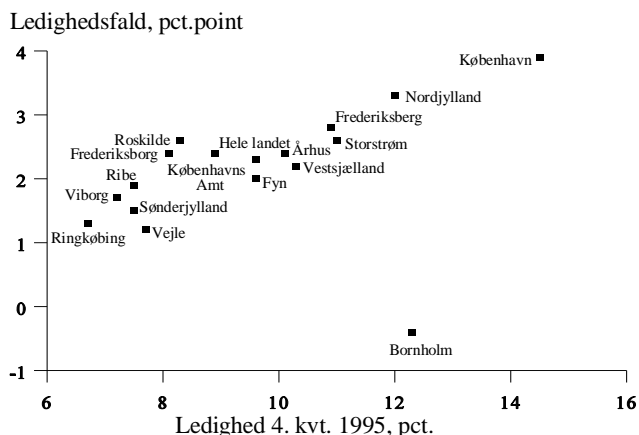
Anm.: Den stiplede linie angiver en stiliseret udvikling i prognoseperioden. Sidste observation er marts måned. De vandrette linier markerer årsniveauer.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Meget lav men mere jævnt fordelt ledighed

Siden 4. kvartal 1995 er ledigheden faldet mærkbart i alle amter undtagen Bornholm, jf. figur II.11. Ledigheden er faldet mest i de amter, der havde den højeste ledighed i udgangssituationen. Denne udvikling er en fortsættelse af den geografiske og faglige udjævning af ledigheden fra de første år af opsvinget. Den relativt gunstige sammensætning af faldet i ledigheden er en væsentlig del af baggrunden for, at det har været muligt at nedbringe den samlede ledighed med over 60.000 personer siden 4. kvartal 1995 uden, at der er opstået væsentlige flaskehalsproblemer. Et fortsat ledighedsfald behøver således ikke at indebære flaskehalse, hvis den geografiske og faglige udjævning fortsætter. Men ledigheden var ved udgangen af 1997 meget lav i mange a-kasser i mange områder. Andelen af a-kasser, der på amtsplan har ledighedsgrader under 5 pct., er således steget fra ca. 35 pct. i 4. kvartal 1995 til næsten 50 pct. i 4. kvartal 1997. Risikoen for flaskehalse er derfor øget betragteligt.

Figur II.11 Ledighedsfald og ledighedsniveau fordelt på amter

Anm.: Ledighedsfald i pct.point fra 4. kvartal 1995 til 4. kvartal 1997.

Kilde: Oplysninger fra Danmarks Statistik og egne beregninger.

Overhængende risiko for flaskehalse

De lokale arbejdsmarkedsråd melder også om skærpet risiko for flaskehalse på det private arbejdsmarked. I løbet af 1997 er flaskehalsituationen særligt på det faglærte arbejdsmarked spidset til. I de kommende år ventes der særligt mangel på arbejdskraft inden for bygge- og anlægsområdet samt i jern- og metalindustrien. Dertil kommer, at der i mange områder er mangel på arbejdskraft med IT-kendskab. Der er iværksat flaskehalsforbyggende initiativer på disse områder, men den lave ledighed og det høje aktivitetsniveau taget i betragtning er risikoen for flaskehalse overhængende.

Lønstigninger over 4½ pct.

På baggrund af den lavere ledighed ventes lønstigningerne at øges til godt 4½ pct. i år, hvilket er en stigning på ¾ pct.point i forhold til 1997, jf. tabel II.10. I 1999 og 2000 ventes uændrede lønstigningstakter. Lønskønnene er imidlertid behæftet med stor usikkerhed. Den historiske sammenhæng mellem lønstigningerne og ledigheden taler isoleret set for, at lønstigningerne i alle årene skulle være ca. 1 pct.point højere, men omvendt har de senere års arbejdsmarkedspolitiske reformer reduceret lønpresset mærkbart.

Tabel II.10 Udvikling i lønomkostninger

	Procentvis stigning			
	1997	1998	1999	2000
	----- Pct. -----			
Samlede lønomkostninger	3,8	4,6	4,6	4,6
bidrag fra direkte	3,6	4,4	4,7	4,6
bidrag fra indirekte	0,2	0,2	-0,1	0,0
Enhedslønomkostninger ^a	1,1	2,0	2,0	2,6
Produktreal løn ^b	2,9	3,0	3,0	3,0
Realløn ^c	2,1	2,4	2,8	2,7

- a) Samlede lønomkostninger deflateret med timeproduktiviteten i private byerhverv.
 b) Samlede lønomkostninger deflateret med BFI-deflatoren i private byerhverv.
 c) Lønnen deflateret med forbrugerprisdeflatoren.

Anm.: I 1997 og 1998 er arbejdsgivernes arbejdsmarkedsbidrag og de forhøjede bidrag til sygedagpenge samt kompensation for forhøjede miljøafgifter indregnet i de indirekte lønomkostninger. I 1999 bortfalder arbejdsgivernes forhøjede bidrag til sygedagpenge.

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Reallønsstigninger på op mod 3 pct.

Lønstigninger på godt 4½ pct. indebærer en reallønstigning på knap 2½ pct. i 1998. Med forventede prisstigninger på knap 2 pct. vil væksten i reallønnen stige til næsten 3 pct. i 1999 og 2000. Siden 1980 har der kun i 1987 været større reallønsfremgang, men da steg de nominelle lønninger med over 9 pct. Der er således trods de afdæmpede nominelle lønstigninger tale om en kraftig reallønsfremgang.

Overenskomsternes betydning for lønudviklingen usikker

Der er for en stor del af det private arbejdsmarked stor usikkerhed forbundet med at vurdere, hvad de centrale overenskomstresultater betyder for den generelle lønudvikling. Lønforhandlingerne er de senere år blevet mere decentrale, hvilket betyder, at lønforhandlingerne i vidt omfang foregår ude på de enkelte virksomheder. Centralt bliver der primært forhandlet om overenskomsternes mindstebetaling, pension og arbejdstid.

Lovindgrebet i forbindelse med storkonflikten

Lovindgrebet i forbindelse med storkonflikten i maj måned ændrer ikke på, at de centralt – her lovmæssigt – aftalte forhold kun fastlægger en forholdsvis lille del af den samlede lønudvikling. Den resterende del bestemmes grundlæggende af forholdene på arbejdsmarkedet og på den enkelte virksomhed. De her fremlagte lønskøn hviler derfor kun i begrænset omfang på lovindgrebet og de eksisterende overenskomster. Konkret er det valgt at indregne en reduktion af arbejdstiden på det private arbejdsmarked med to dage i 1998 og yderligere én i 1999. Det antages, at arbejdstidsforkortelsen bidrager til en lidt højere vækst i produktiviteten i 1998 og 1999, hvorefter produktivitetsvæksten reduceres i år 2000. Endelig er bortfaldet af arbejdsgivernes betaling af sygeskat indregnet som en lettelse af de indirekte lønomkostninger fra 1999 og frem.

Lave forbrugerprisstigninger

Konjunktursituationen taget i betragtning er den danske inflation meget behersket. Forbrugerprisstigningerne ventes dog at blive øget til ca. 2¼ pct. i 1998, hvilket er en stigning på ca. ½ pct.point i forhold til 1997, jf. tabel II.11. De højere forbrugerprisstigninger i 1998 skyldes primært højere vand- og emballageafgifter. Da det i prognosen er forudsat, at afgifterne er uændret fra 1998 til 1999, reduceres prisstigningstakten til under 2 pct. i 1999 og 2000.

Usikkerhed om renteutviklingen pga. ØMU'en

Rentespændet til Tyskland er blevet yderligere indsnævret fra ½ pct.point i efteråret 1997 til ¼ pct.point, jf. figur II.12. Det tyske renteniveau er tillige faldet med godt ½ pct.point siden efteråret 1997 primært som følge af Asienkrisen. Det danske renteniveau er derfor faldet med knap 1 pct.point i samme periode. ØMU'en iværksættes den 1. januar 1999 med en bred kreds af deltagerlande. Det er muligt, at den brede ØMU vil gøre den fælleseuropæiske valuta, euro'en, mindre stabil end D-marken, hvorved det fælleseuropæiske renteniveau vil stige. I en sådan situation er det ikke givet, at det danske renteniveau stiger tilsvarende, idet det kan tænkes, at rentespændet i stedet indsnævres. Forudsat ØMU'en bliver stabil, er det sandsynligt, at det danske renteniveau vil være lidt højere end det fælleseuropæiske renteniveau, fordi Danmark bevarer muligheden for at justere kronkursen. Nationalbankens renteforhøjelse primo maj 1998 ventes kun at få midlertidig effekt på det lange rentespænd over for Tyskland, og det er derfor i prognosen forudsat, at rentespændet forbliver på ca. ¼ pct.point. Den tyske rente antages li-

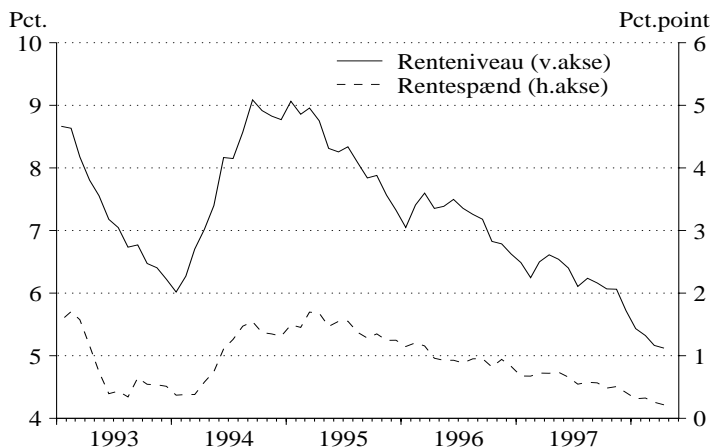
geledes at være uændret, hvorved den gennemsnitlige danske obligationsrente bliver ca. 5½ pct. i hele prognoseperioden.

Tabel II.11 *Udvikling i centrale prisindeks*

	1997	1998	1999	2000
	----- Pct. -----			
Forbrugsdeflator	1,7	2,2	1,7	1,9
BNP-deflator	1,7	1,8	2,0	2,2
Importpriser	5,0	1,2	1,9	1,9
Eksportpriser	2,6	-0,4	1,6	1,9
Kontantpris på bolig	8,0	8,3	6,0	3,8

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Figur II.12 *Renteniveau og rentespænd*

Anm.: Renteniveauet er den effektive rente på 10-årige statsobligationer. Rentespændet er renteniveauet i Danmark fratrukket renteniveauet i Tyskland. Sidste observation er april måned.

Kilde: Oplysninger fra Danmarks Nationalbank.

II.5 De offentlige indtægter og udgifter

De offentlige finanser forbedres af konjunkturerne

De offentlige finanser er som følge af det økonomiske opsving blevet gradvist forbedret siden 1993, og sidste år var der for første gang siden 1989 overskud på det offentlige budget. I år sættes punktafgifterne og de grønne afgifter i vejret, den gennemsnitlige skatteprocent i kommuner og amter forøges med ½ pct.point, og i lighed med de seneste år fås en indtægt fra fremrykkede selskabsskatter som følge af overgangen til a conto indbetalinger. På trods af disse skatte- og afgiftsforhøjelser falder skattetrykket i år, idet bundskatten nedsættes fra 10 til 8 pct. som led i skattereformen. Den høje økonomiske vækst bevirker imidlertid, at skatteindtægterne stiger betydeligt, selvom skattetrykket falder, jf. tabel II.12. Samtidig forudsættes det offentlige forbrug at stige mindre stærkt end i de seneste år, og faldet i ledigheden afdæmper de offentlige udgifter til indkomstoverførsler. Alt i alt ventes det offentlige budgetoverskud at stige til ca. 12 mia. kr. i år mod knap 5 mia. kr. sidste år. Den positive konjunkturudvikling vil i kombination med de finanspolitiske antagelser om afdæmpet udgiftsvækst forbedre de offentlige finanser yderligere i 1999 og 2000, hvor overskuddet ventes at stige til henholdsvis ca. 25 og 35 mia. kr. Selskabsskatterne falder i 1999, fordi a conto indbetalinger er obligatorisk for alle større virksomheder fra 1998, så der fra og med 1999 ikke længere fås en indtægt fra fremrykkede indbetalinger.

Finanspolitiske antagelser

De finanspolitiske antagelser bag prognosen følger i hovedtræk regeringens for 1998-99, jf. Økonomiministeriet: *Økonomisk Oversigt, december 1997*. Bl.a. den økonomiske udvikling gør det dog naturligt at afvige fra regeringens skøn på flere punkter. Den offentlige beskæftigelse steg stærkt igennem 1997, så en fastholdelse af beskæftigelsesniveauet fra årets udgang vil i sig selv forøge den offentlige beskæftigelse i år med ca. 8.000 personer i forhold til sidste år, jf. figur II.13. Presset på de offentlige serviceydelser og oprettelse af puljejobs ventes at give anledning til ansættelse af yderligere ca. 5.000 personer, så den offentlige beskæftigelse stiger med i alt 13.000 personer i år. Modsat beskæftigelsen faldt de offentlige investeringer stærkt igennem 1997, og afgiften på 20 pct. på statslige bygge- og anlægsinvesteringer forventes derfor "kun" at resultere i et fald på ca. 7½ pct. i de samlede offentlige investeringer i 1998. Der

er i foråret blevet udtrykt ønske om at styrke bl.a. sundhedsindsatsen, og derfor antages den offentlige beskæftigelse at stige med ca. 9.000 personer i 1999, hvilket er 5.000 personer flere, end regeringen forudsætter. De 5.000 "ekstra" personer antages at blive finansieret af en stigning på ½ pct.point i den gennemsnitlige skatteprocent i amter og kommuner. Den offentlige lønstigningstakt antages at blive 3½ pct. i 1999. I år 2000 er der forudsat uændrede skatte- og afgiftssatser og nulvækst i både det offentlige forbrug og de offentlige investeringer.

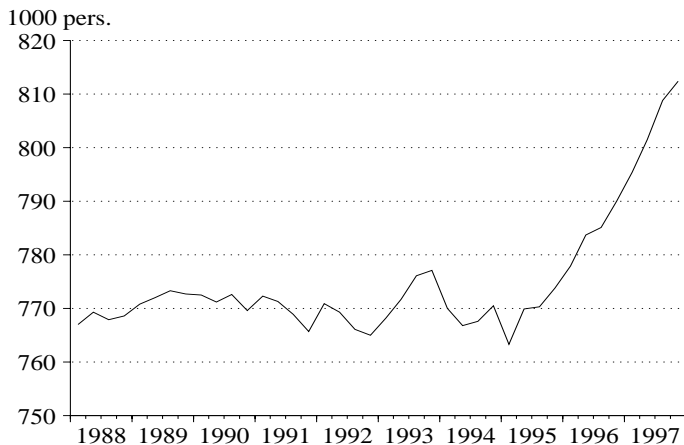
Tabel II.12 Den offentlige sektors indtægter og udgifter

	1997	1998	1999	2000
	----- Mia. kr. -----			
	Niveau	-----	Ændring	----
Indirekte skatter	162,3	12,8	10,2	7,8
Direkte skatter	338,4	5,3	17,1	16,3
- Personlige skatter	236,6	-2,2	20,2	12,8
- Realrenteafgift	12,8	-2,0	-1,8	0,1
- Selskabsskat	28,7	6,0	-4,4	0,2
- Arbejdsmarkedsbidrag	48,9	3,2	3,1	3,0
Obligatoriske bidrag	19,8	0,8	0,4	0,6
Øvrige	24,9	3,6	-0,1	0,2
Indtægter i alt	545,4	22,5	27,5	24,8
Offentligt forbrug	286,8	15,1	14,3	11,1
Indkomstoverførsler	210,7	1,8	3,4	6,6
Offentlige investeringer ^a	19,6	0,1	-0,1	0,4
Nettorenteudgifter	23,5	-1,8	-2,1	-2,7
Udgifter i alt	540,5	15,2	15,5	15,3
	----- Niveau -----			
Offentlig sektors saldo	4,8	12,1	24,2	33,6
Saldo i pct. af BNP	0,4	1,0	2,0	2,6

a) De offentlige investeringer vedrører den institutionelle sektor i nationalregnskabet. Tallene i denne tabel afviger derfor lidt fra de tilsvarende tal i de øvrige afsnit.

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Figur II.13 Offentlig beskæftigelse

Kilde: Danmarks Statistik, *Kvartalsvise Nationalregnskaber*.

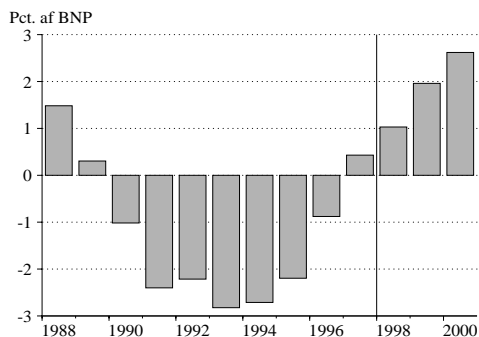
Samlet økonomisk politik ikke stram

Stigningen i det offentlige forbrug og sænkningen af bundskatten giver en lempelse af finanspolitikken i 1998. Denne lempelse modvirkes dog af den ekstraordinære ATP-indbetaling, forhøjelsen af stempelafgiften på tillægsbelåning og de aktivitetsdæmpende indgreb over for bygge- og anlægssektoren. I både 1999 og 2000 er finanspolitikken stort set neutral. Forbedringen af den offentlige saldo kan således i alle tre år udelukkende tilskrives den gunstige konjunkturudvikling.

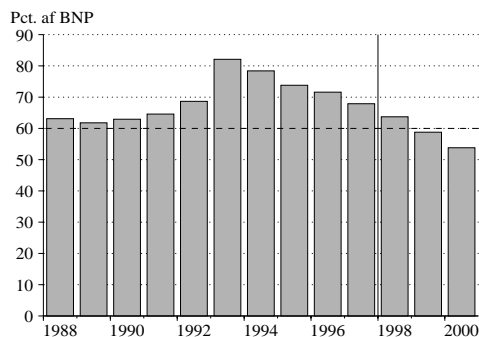
Gælden falder hurtigt

De ventede overskud på det offentlige budget giver en tilsvarende reduktion i den offentlige gæld. Den forholdsvis stærke BNP-vækst betyder i kombination med budgetoverskuddene, at når den offentlige gæld ses i forhold til BNP, reduceres den fra ca. 68 pct. i 1997 til ca. 54 pct. i år 2000, jf. figur II.14. Regeringens målsætning om, at den offentlige gæld skal reduceres til 40 pct. af BNP inden år 2005, vil blive opfyldt under forudsætning af "normal" økonomisk vækst og neutral finanspolitik.

Figur II.14a Den offentlige sektors saldo

Figur II.14b Den offentlige sektors gæld

Anm.: Den stiplede linie angiver ØMU-kravet til den maksimale størrelse af den offentlige gæld på 60 pct. af BNP. ØMU-kravet til det offentlige budgetunderskud er 3 pct. af BNP.

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank, oplysninger fra Økonomiministeriet og egne beregninger.

II.6 Aktuel økonomisk politik

Dansk økonomi kører fortsat på den store klinge

Det økonomiske opsving ventes at fortsætte ind i det næste årtusind. Båret af en høj indenlandsk efterspørgsel vil den økonomiske vækst blive ca. 3 pct. i år og næste år, hvorefter den vil afdæmpes til ca. 2 pct. i år 2000. Fremgangen vil forøge beskæftigelsen med ca. 80.000 personer, og ledigheden vil falde til det laveste niveau siden 1980, samtidig med at prisstignings-takten ventes at forblive afdæmpet.

Risiko for overophedning vokset

I prognosen tegnes et lyst billede af dansk økonomi, men der er en reel risiko for, at det ikke kommer til at gå nær så godt som ventet. Det vurderes, at konjunkturudviklingen vil forøge lønstigningstakten til godt 4½ pct. Dette er ca. 1 pct.point højere end i udlandet og sætter konkurrenceevnen under pres. Flaskehalsituationen er spidset til, og endnu større lønstigninger kan ikke udelukkes. Ledigheden var allerede ved udgangen af 1997 meget lav i mange a-kasser i mange amter. Andelen af a-kasser, der på amtsplan har ledighedsgrader under 5 pct., er steget fra ca. 35 pct. i 4. kvartal 1995 til næsten 50 pct. i 4. kvartal 1997. Samtidig melder de lokale arbejdsmarkedsråd om

skærpet risiko for flaskehalse på det private arbejdsmarked. Hvis flaskehalsproblemerne fører til kraftigt øgede lønstigninger, kan den positive udvikling i dansk økonomi hurtigt vende. Et andet usikkerhedsmoment er boligpriserne. I prognosen forudsættes aftagende prisstigninger på ejerboliger. Hvis det ikke sker, er der en overhængende risiko for, at det private forbrug og boliginvesteringerne vil stige kraftigere end ventet, hvorved lønninger og priser vil accelerere. Bygge- og anlægsområdet er særligt problematisk, fordi ledigheden allerede er meget lav i denne sektor.

Stramning af økonomisk politik nødvendig

For at reducere overophedningsrisikoen er det nødvendigt med en betydelig stramning af den økonomiske politik. Dette behov forstærkes af, at ATP-indgrebet og forhøjelsen af stempelafgiften på tillægsbelåning falder bort og isoleret set lempes finanspolitikken næste år. Hertil kommer bortfaldet af sygeskatten i forbindelse med regeringens indgreb i storkonflikten. Stramningerne bør have et strukturpolitisk indhold og ikke blot bestå af traditionelle skatte- og afgiftsstigninger eller indførelse af velfærdsforringende kreditrestriktioner, der ikke griber ind over for underliggende forvridninger og strukturproblemer. Der er ikke brug for akutte kriseindgreb, men reelle stramninger og reformer bør senest ske i forbindelse med kommuneaftalerne og finansloven for 1999. Annonceringen af strukturforbedrende indgreb vil i sig selv kunne dæmpe efterspørgslen.

Forværringen af betalingsbalancen indikerer behov for stramning

I 1993, hvor det økonomiske opsving begyndte, var der et betalingsbalanceoverskud på ca. 30 mia. kr. I 1997 var det reduceret til ca. 7 mia. kr., og i prognosen forudses et lille underskud i år og de to følgende år. Den forholdsvis kraftige forværring af betalingsbalancen er ét blandt flere tegn på, at der er behov for at stramme den økonomiske politik og dæmpe efterspørgslen, så lønninger og priser ikke begynder at accelerere. Omvendt kan det ikke anbefales at forsøge at leve op til regeringens målsætning om, at udlandsgælden skal være væk i år 2005. Hvis forventningen om et beskedent betalingsbalanceunderskud i år holder stik, vil en opfyldelse af målsætningen for udlandsgælden kræve et gennemsnitligt betalingsbalanceoverskud på knap 40 mia. kr. i hvert af årene 1999-2005. Overskud

af denne størrelsesorden vil kun kunne opnås, hvis der via den økonomiske politik gennemtvinges en alvorlig lavkonjunktur og accepteres en mærkbar stigning i arbejdsløsheden. Det vil hverken gavne de nulevende eller de fremtidige generationer.

Opsparingen afgørende for fordelingen mellem generationerne

Målsætningen for udlandsgælden udspringer af en prisværdig målsætning om, at der ikke bør skubbes byrder over på fremtidige generationer. Det afgørende for de fremtidige forbrugsmuligheder er imidlertid ikke udlandsgælden, men nationalformuen. Nationalformuens udvikling er bestemt af den samlede – private plus offentlige – opsparing. Det centrale spørgsmål er derfor, om den samlede opsparing i Danmark er tilstrækkelig stor. Den samlede opsparing (i pct. af BNP) er ikke faldet i løbet af opsvinget, men en stadig større del af den er blevet placeret i indenlandske investeringer. Denne omplacering af opsparingen har resulteret i en forværring af betalingsbalancen. Det betyder, at betalingsbalanceforværringen i løbet af opsvinget ikke nødvendigvis er udtryk for, at der skubbes flere byrder over på fremtiden. Naturligvis havde de fremtidige forbrugsmuligheder været endnu større, hvis opsparingen var steget mærkbart i løbet af opsvinget. Det er et politisk spørgsmål at vurdere, om opsparingen befinder sig på et rimeligt niveau i øjeblikket, dvs. om den sikrer en “rimelig” fordeling mellem de nulevende og fremtidige generationers forbrugsmuligheder. To forhold taler for, at en højere opsparing er ønskværdig. I løbet af de næste årtier vil de ældres andel af befolkningen stige, og det vil svække både den private og den offentlige opsparing. Samtidig tæres der i øjeblikket på olie- og gasressourcerne, som udgør en del af nationalformuen.

Stramning af finanspolitikken vil styrke opsparingen

En generel stramning af finanspolitikken vil bidrage til at styrke den samlede opsparing – og reducere risikoen for overophedning. Der var i 1997 for første gang siden 1989 overskud på de offentlige finanser, og med vore finanspolitiske forudsætninger om afdæmpning i udgiftsvæksten forudses overskuddet at stige til knap 35 mia. kr. i år 2000. En del af den budgetforbedring, der er sket i løbet af opsvinget, er blivende, fordi den strukturelle ledighed er blevet reduceret som følge af bl.a. arbejdsmarkedsreformerne. Hovedparten af forbedringen er imidlertid konjunkturbetinget eller – som f.eks. de fremrykkede selskabsskatter – af engangskaraktter. Der kan derfor hurtigt opstå betydelige budgetunderskud, når konjunkturerne vender igen. Dette

peger på, at den offentlige sektor i lighed med den private sektor stadig har en for lav opsparingstilbøjelighed. En stramning af finanspolitikken og nye strukturreformer vil give en vedvarende styrkelse af den offentlige opsparing og herved udvide det finanspolitiske råderum i en fremtidig lavkonjunktur.

Skattereform bør styrke opsparingen og den økonomiske gevinst ved at arbejde

En styrkelse af opsparingen bør også være et overordnet mål med en kommende skattereform. Skattereformen bør desuden indebære en lavere beskatning af lave lønindkomster, da den samlede ledighed til trods for de seneste års gode indenlandske konjunkturer fortsat er høj og ulige fordelt. En lavere beskatning af lave lønindkomster vil dels øge gevinsten ved at arbejde for de lavtlønnede, dels virke løndæmpende, således at den samlede beskæftigelse kan øges.

Lavere kapitalindkomstskat både af konjunktur- og strukturpolitiske hensyn

Skattesystemet påvirker tilskyndelsen til at spare op, da det er afkastet efter skat, der indgår i den enkeltes opsparingsbeslutning. En sænkning af skattesatsen på kapitalindkomst mindsker tilskyndelsen til at stifte gæld og styrker derved den private opsparingstilbøjelighed. Samtidig forbedres de offentlige finanser via en stigning i det samlede skatteprovenu, idet de fradragsberettigede renteudgifter overstiger de skattepligtige kapitalindtægter. En sænkning af kapitalbeskatningen vil derfor øge den samlede opsparing i økonomien. En reduktion af rentefradragsretten, som en lavere kapitalindkomstbeskatning indebærer, vil endvidere lægge en dæmper på husprisstigningerne, da udgifterne ved at sidde i egen bolig stiger. Risikoen for overophedning af økonomien reduceres herved, da mere afdæmpede husprisstigninger reducerer stigningstakten i det private forbrug og mindsker de private boliginvesteringer. Både struktur- og konjunkturpolitisk vil der altså være tale om et velbegrundet indgreb. En reduktion i kapitalindkomstbeskatningen kan endvidere begrundes med, at beskatningen af kapitalindkomst i det nuværende skattesystem er relativt høj, da det er det nominelle afkast, som beskattes. Der betales således også skat af den del af afkastet, der alene er kompensation for inflationen. En uønsket bivirkning ved en reduktion i beskatningen af kapitalindkomst er en omfordeling fra yngre til ældre generationer. Denne omfordeling, som er en konsekvens af, at unge i gennemsnit har større gæld end ældre, kan dog i et vist omfang undgås, hvis provenuet fra reduktionen i kapitalindkomstsatten anvendes til at sænke beskatningen af arbejdsindkomst.

Kapitalindkomst- beskatning kan reduceres på flere måder

En enkel måde at mindske kapitalindkomsts-katten på er at tage nettokapitalindkomst ud af grundlaget for mellemskatten eller den statslige bundskat. Hvis det eksempelvis vælges at tage nettokapitalindkomst ud af mellemskattegrundlaget, vil den marginale beskatning af opsparing og skatteværdien af rentefradrag blive reduceret fra 46,5 pct. til 40,5 pct. Som nævnt vil dette styrke såvel den private som den offentlige opsparing. Alternativt kan man fortsætte linien fra de to seneste skatte-reformer ved at sænke bundskatten og øge arbejdsmarkedsbi-draget. Reduktionen af bundskatten mindsker beskatningen af kapitalindkomst. En yderligere gunstig effekt er, at et højere arbejdsmarkedsbidrag breder skattebasen ud, så den effektive marginals-kat reduceres. Til gengæld kan en sådan skatteomlæg-ning risikere at mindske gevinsten ved at arbejde for de lavtløn-nede, da bl.a. værdien af befordringsfradraget reduceres.

Beskatningen af egen bolig bør ikke sænkes

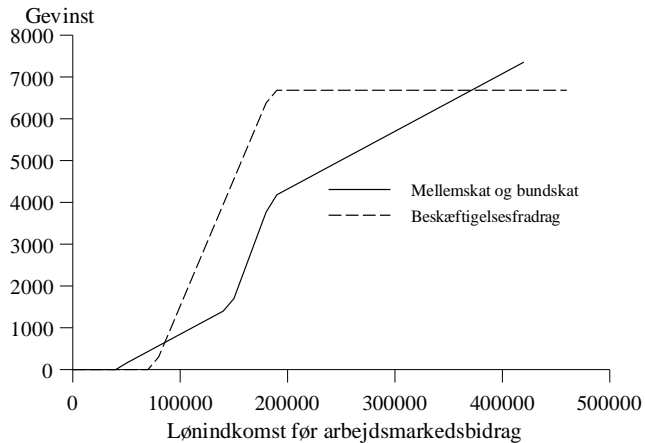
Når skatteværdien af rentefradraget sænkes, øges udgifterne ved at sidde i egen bolig. Det er vigtigt, at dette ikke leder til, at beskatningen af ejerboliger sænkes som compensation. Beskat-ningen af ejerboliger udgøres af lejeværdi af egen bolig og kommunal grundskyld. Lejeværdien er en omstridt skat, men der er en række gode argumenter for den. Lejeværdien af egen bolig modsvarer, at der betales skat af anden kapitalindkomst. Lejeværdi af egen bolig bør således i princippet afspejle afkastet af boligejerens boliginvestering. Dette modsvarer huslejen for lejere i udlejningsejendomme. Hvis man vil undgå at forvride husholdningernes investeringsbeslutninger, dvs. valget mellem at eje sin egen bolig og at være lejer og som lejer at placere sin formue i eksempelvis obligationer, skal værdien af at eje egen bolig beskattes på samme måde som afkastet af obligationerne. Dvs. lejeværdibeskatningen skal modsvare kapitalindkomstbe-skatningen. Lejeværdisatsen burde således i princippet hæves, så den svarer til f.eks. den reale obligationsrente. Herved ville placering af formue i bolig ikke begunstiges på bekostning af andre placeringsformer. Den nuværende lave lejeværdi af egen bolig bør dog ses i sammenhæng med subsidieringen af lejeboliger gennem boligstøtte og huslejerestriktioner. En ulempe ved lejeværdibeskatningen er, at den betales af en ikke-likvid indkomst – man kan ikke spise sine mursten. Principielt kan den enkelte vælge at reducere opsparingen på på andre om-

råder for at betale lejeværdien. Hvis lejeværdien af egen bolig hæves, kan det overvejes at muliggøre indefrysning af lejeværdi for eksempelvis pensionister, som netop kan være likviditetsbegrænsede. Dette ville indebære, at der først skal betales lejeværdi i forbindelse med realiseringen af værdien i boligen. Pensionister har i forvejen mulighed for at indefryse ejendomsskatterne. I modsætning til en reduktion af rentefradragsretten udmærker en forhøjelse af lejeværdien sig ved ikke at være generationsmæssig skæv.

Gevinsten ved beskæftigelse kan øges ved beskæftigelsesfradrag

Udover at styrke opsparingen bør en skattereform som nævnt bidrage til at øge den økonomiske gevinst ved at arbejde for de lavtlønnede. I *Dansk Økonomi, efterår 1997* blev der, som et eksempel på en sådan skatteomlægning, foretaget beregninger på et beskæftigelsesfradrag på 15 pct. af lønindkomst over 75.000 kr., dog med et maksimalt fradrag på 16.500 kr. For en ledig på det maksimale dagpengeniveau vil gevinsten ved at få et job, der giver en lønindkomst på 185.000 kr., stige med ca. 6.700 kr. på årsbasis svarende til, at gevinsten stiger med en tredjedel, jf. figur II.15. Da gevinsten ved at arbejde stiger for de lavtlønnede, og da et beskæftigelsesfradrag samtidig virker løndæmpende, kan et fuldt finansieret beskæftigelsesfradrag af det nævnte omfang øge den samlede beskæftigelse med op mod 25.000 personer.

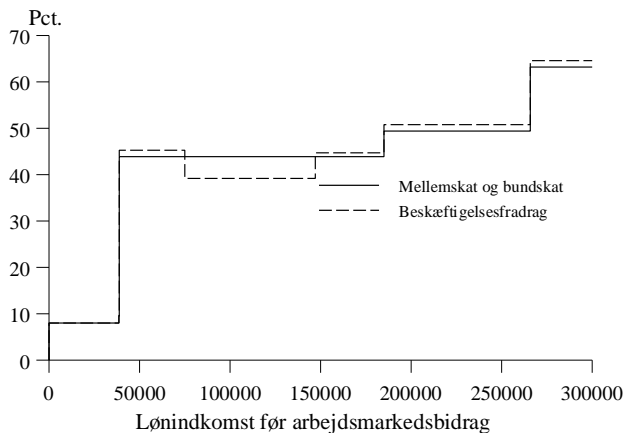
Figur II.15 Årlig ekstra gevinst ved at komme i arbejde

Anm.: Figuren viser den årlige ekstra gevinst ved at komme i arbejde for en ledig på det maksimale dagpengeniveau ved to forskellige skatteændringer, jf. teksten. Den ekstra gevinst ved at komme i beskæftigelse ved ændringen i mellemskat og bundskat vil blive mindre, hvis personen har befodringsfradrag.

Kilde: Økonomiministeriets Lovmodel, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Figur II.16 Marginalskatten ved hhv. et beskæftigelsesfradrag og en skatteomlægning

Kilde: Økonomiministeriets Lovmodel, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Gevinsten ved at arbejde kan også øges ved at sænke bundskatten og øge mellemskatteløftet

Et eksempel på en alternativ metode til at øge gevinsten ved at komme i beskæftigelse er at hæve beløbsgrænsen for mellemskatten, således at lavtlønnede ikke skal betale mellemskat, og sænke bundskatteprocenten. Beregninger viser, at hvis de offentlige overførsler efter skat holdes uændret, og finansieringsbehovet skal være det samme som ved beskæftigelsesfradraget, så kan bundskatteprocenten reduceres fra 8 pct. til 6,4 pct., når beløbsgrænsen for mellemskat hæves, således at personer med lønindkomster under 185.000 kr. ikke betaler mellemskat.² Når mellemskatteløftet hæves, og bundskatten sænkes, øges de lavtlønnedes gevinst ved at arbejde frem for at være ledige. For en ledig på det maksimale dagpengeniveau vil gevinsten ved at få et job, der giver en lønindkomst på 185.000 kr., stige med knap en fjerdedel eller ca. 4.100 kr. Denne ekstra gevinst vil dog være mindre, hvis personen har et befodringsfradrag, da værdien af fradraget reduceres, når bundskatten sænkes.

Beskæftigelsesfradrag er mest målrettet mod de lavtlønnede

Indkomstfremgangen er mest målrettet ved et beskæftigelsesfradrag, idet gevinsten ved at komme i beskæftigelse er større for personer med lave og mellemhøje indkomster end ved skatteomlægningen. Dette skyldes bl.a., at personer med høje indkomster vil få en større indkomstfremgang ved skatteomlægningen end ved beskæftigelsesfradraget. Beskæftigelsesfradraget er således mere målrettet mod den gruppe, som har de største beskæftigelsesproblemer. Man kan dog vælge at målrette skatteomlægningen mere end i eksemplet her ved eksempelvis at øge topskatten, så den samlede beskatning af indkomster over topskattegrænsen ikke lempes.

- 2) Beregningerne er udført på Økonomiministeriets Lovmodel. Der er ikke indregnet effekter af adfærdsændringer. Da mellemskat betales af indkomst efter arbejdsmarkedsbidrag, svarer de nævnte 185.000 kr. til et mellemskatteløft på 170.200 kr. I beregningerne anvendes skattesystemets satser for 1998, men i 1997-priser.

Finansieringen af omlægningen har fordelingseffekter

Uanset hvilken af de to beskrevne modeller, der anvendes, skal omlægningen finansieres. Det kan eksempelvis ske ved et højere arbejdsmarkedsbidrag. Det overordnede billede, jf. figur II.15, mht. den ekstra gevinst ved at gå fra det maksimale dagpengeniveau til beskæftigelse ændres ikke, når omlægningerne finansieres ved højere arbejdsmarkedsbidrag. Når arbejdsmarkedsbidraget hæves, nedreguleres de offentlige overførsler. Den samlede effekt af såvel et finansieret beskæftigelsesfradrag som en finansieret skatteomlægning er således, at kompensationsgraden ved ledighed sænkes. Men reduktionen i kompensationsgraden er mindre, end hvis den samme beskæftigelseseffekt skulle opnås alene ved at reducere de offentlige overførsler. Det kan endvidere vælges at indfase såvel beskæftigelsesfradraget som skatteomlægningen over et par år, så der ikke bliver tale om et fald i overførselsindkomsternes reale købekraft.

Nedsættelse af bund- og mellemskatten øger tilskyndelsen til opsparing

Valget mellem et beskæftigelsesfradrag og en skatteomlægning bør afspejle en vægtning mellem ønsket om at styrke opsparringen og ønsket om at øge den økonomiske gevinst ved at arbejde for de lavtlønnede. Hvor beskæftigelsesfradraget er mest fordelagtigt med hensyn til at målrette skattelettelsen til de lavtlønnede, vil en reduktion af bundskatten og et højere loft for mellemskat til gengæld styrke incitamenterne til at spare op. Såvel en reduktion af bundskatten som et højere loft for mellemskatten reducerer beskattningen af kapitalindkomst og mindsker hermed værdien af rentefradraget. En anden fordel ved at sænke bundskatten og hæve mellemskattegrænsen er, at omlægningen ikke komplicerer skattesystemet yderligere, jf. figur II.16; der er blot tale om ændringer i satserne i det nuværende skattesystem.

Kortere arbejdstid mindsker ikke ledigheden...

En nedsættelse af arbejdstiden nævnes ofte som et middel til at nedbringe arbejdsløsheden, og eksempelvis i Frankrig er arbejdstiden foreslået nedsat til 35 timer pr. uge med netop dette formål. I den danske debat er arbejdstidsnedsættelser blevet bragt i fornyet fokus, ikke mindst med storkonflikten i foråret, hvor kravet om 6 ugers ferie spillede en stor rolle. Kravet om 6 ugers ferie er – i modsætning til forslag om arbejdsdeling, som f.eks. “skraldemandsmodellen” – primært motiveret af ønsket om mere fritid for den enkelte. En kortere arbejdstid må imidlertid betales ved lavere økonomisk velstand, og der er derfor tale om et grundlæggende velfærdsvalg. På kort sigt kan en arbejdstidsforkortelse forøge beskæftigelsen målt i antal personer,

**...men øger de
beskæftigedes fritid
og reducerer
indkomsten for alle**

især hvis der ikke aftales lønkomensation. Den højere beskæftigelse vil imidlertid lede til større timelønsstigninger, hvilket forværrer virksomhedernes konkurrenceevne. Den gavnlige effekt på beskæftigelsen vil derfor modvirkes, og på lang sigt er effekten på ledigheden sandsynligvis beskeden. Det betyder, at en kortere arbejdstid reducerer den samlede indkomst i samfundet. Den lavere indkomst i samfundet mindsker skattegrundlaget, og ved et uændret skattetryk vil den offentlige service blive forringet. Også indkomstoverførslerne til pensionister og dagpengemodtagere må reduceres, medmindre skattetrykket hæves. Øget fritid vil derfor reducere velstanden for alle, men kan – hvis værdien af fritid er tilstrækkelig høj – øge velfærd for de beskæftigede.

Bilagstabel II.1 Hovedposter på forsyningsbalancen

	Værdi 1997	Mængdestigning									
		1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	Mia. kr.	----- Pct. -----									
Privat forbrug	568,5	1,8	2,6	1,0	7,6	2,2	2,9	4,1	3,2	3,2	2,5
Offentligt forbrug	286,8	0,7	0,9	3,1	2,3	2,0	2,4	2,9	1,7	1,2	0,0
Offentlige investeringer	20,8	-2,3	12,3	-0,4	3,8	-5,0	11,2	-8,4	-7,5	-2,5	0,0
Boliginvesteringer	40,1	-11,1	-1,8	-4,2	9,0	7,9	4,7	4,3	5,7	5,7	2,4
Erhvervsinvesteringer	162,6	-0,3	-2,5	1,8	-1,3	14,7	7,3	9,8	7,0	3,9	2,2
Lagerændringer ^a	4,9	-0,5	0,2	-0,2	0,3	0,7	-0,3	-0,2	-0,2	0,0	0,0
Indenlandsk efterspørgsel i alt	1083,7	0,1	1,6	1,3	5,1	4,6	3,3	4,2	3,2	2,8	1,8
Vareeksport (fob)	321,6	5,6	1,0	0,6	10,2	3,5	3,6	7,0	4,3	4,0	3,5
heraf: Industri ekskl. skibe og fly	211,2	4,9	2,4	-0,5	10,6	7,6	3,0	7,7	5,7	4,9	4,8
Landbrug og konserver	89,2	8,0	-2,7	2,7	8,1	-1,1	0,7	6,5	1,3	1,0	1,2
Tjenesteeksport	82,0	11,5	-4,9	-1,2	0,3	11,9	5,9	-3,7	-0,7	2,4	3,9
Eksport i alt	403,6	7,0	-0,5	0,1	8,0	5,3	4,1	4,5	3,2	3,7	3,6
Samlet efterspørgsel	1487,3	2,0	1,0	1,0	5,9	4,8	3,5	4,3	3,2	3,0	2,3
Vareimport (cif)	290,6	5,0	0,4	-1,2	14,0	10,6	3,4	7,5	4,0	3,6	3,1
heraf energiimport	15,1	6,6	-5,3	3,3	2,6	-3,5	1,1	5,3	-9,5	3,1	5,9
Tjenesteimport	75,8	-0,7	-1,0	4,8	12,5	6,4	4,8	4,7	2,7	3,9	4,0
Import i alt	366,4	3,9	0,2	-0,1	13,7	9,8	3,7	7,0	3,8	3,7	3,2
Bruttonationalprodukt	1120,9	1,4	1,3	1,3	3,5	3,1	3,5	3,4	3,0	2,8	2,0
Varetilknyttede nettoafgifter	162,9	3,5	1,5	2,0	5,3	-1,4	5,6	3,8	3,4	3,1	2,1
Bruttoværditilvækst	958,0	1,0	1,2	1,2	3,3	3,9	3,2	3,3	2,8	2,6	1,9

a) Realstigning i "Lagerændringer" er målt i faste priser i forhold til BNP det foregående år.

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Bilagstabel II.2 Hovedposter på forsyningsbalancen

	Værdi 1997	Bidrag til mængdestigning i BNP									
		1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	Mia. kr.	----- Pct. -----									
Privat forbrug	568,5	0,9	1,3	0,5	3,8	1,1	1,5	2,1	1,7	1,6	1,3
Offentligt forbrug	286,8	0,2	0,2	0,8	0,6	0,5	0,6	0,7	0,4	0,3	0,0
Offentlige investeringer	20,8	-0,0	0,2	-0,0	0,1	-0,1	0,2	-0,2	-0,1	-0,0	0,0
Boliginvesteringer	40,1	-0,4	-0,1	-0,1	0,3	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1
Erhvervsinvesteringer	162,6	-0,0	-0,4	0,2	-0,2	1,9	1,1	1,5	1,1	0,6	0,4
Lagerændringer	4,9	-0,5	0,2	-0,2	0,3	0,7	-0,3	-0,2	-0,2	0,0	0,0
Indenlandsk efterspørgsel i alt	1.083,7	0,1	1,5	1,2	4,8	4,4	3,2	4,1	3,1	2,7	1,8
Vareeksport (fob)	321,6	1,5	0,3	0,2	2,9	1,0	1,1	2,1	1,3	1,3	1,1
heraf: Industri ekskl. skibe og fly	211,2	0,8	0,4	-0,1	1,8	1,4	0,6	1,5	1,1	1,0	1,0
Landbrug og konserver	89,2	0,7	-0,2	0,2	0,7	-0,1	0,1	0,6	0,1	0,1	0,1
Tjenesteeksport	82,0	1,0	-0,5	-0,1	0,0	1,0	0,5	-0,3	-0,1	0,2	0,3
Eksport i alt	403,6	2,5	-0,2	0,1	2,9	2,0	1,6	1,8	1,3	1,5	1,5
Samlet efterspørgsel	1.487,3	2,6	1,3	1,3	7,8	6,4	4,8	5,9	4,4	4,2	3,2
Vareimport (cif)	290,6	1,2	0,1	-0,3	3,4	2,9	1,0	2,2	1,2	1,1	0,9
heraf energiimport	15,1	0,1	-0,1	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,1	-0,1	0,0	0,1
Tjenesteimport	75,8	-0,0	-0,1	0,3	0,8	0,4	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3
Import i alt	366,4	1,2	0,1	-0,0	4,2	3,3	1,3	2,5	1,4	1,4	1,2
Bruttonationalprodukt	1.120,9	1,4	1,3	1,3	3,5	3,1	3,5	3,4	3,0	2,8	2,0
Varetilknyttede nettoafgifter	162,9	3,5	1,5	2,0	5,3	-1,4	5,6	3,8	3,4	3,1	2,1
Bruttoværditilvækst	958,0	1,0	1,2	1,2	3,3	3,9	3,2	3,3	2,8	2,6	1,9

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Bilagstabel II.3 Løn- og restindkomst

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	----- Mia. kr. -----									
Bruttoværditilvækst, i alt	740,8	768,2	790,6	830,9	875,3	914,6	958,0	1001,8	1051,7	1096,8
Lønsum	473,6	487,6	491,7	510,4	539,2	563,3	600,0	634,6	668,1	701,1
Nettorestindkomst	131,7	138,7	152,7	171,2	184,5	199,0	206,3	214,0	226,2	234,2
Afskrivninger	135,5	141,9	146,2	149,3	151,7	152,3	151,7	153,3	157,4	161,6
Bruttoværditilvækst, offentlig sektor	166,2	172,6	179,0	186,0	192,7	201,4	213,3	225,2	236,7	246,3
Lønsum	145,4	150,7	156,2	161,5	167,3	175,8	187,5	198,2	208,5	216,9
Afskrivninger (restindkomst)	20,8	21,9	22,8	24,5	25,3	25,6	25,8	27,0	28,2	29,5
Bruttoværditilvækst, privat sektor	574,6	595,6	611,6	644,9	682,7	713,2	744,7	776,7	815,0	850,5
Lønsum	328,2	336,9	335,5	349,0	371,8	387,5	412,5	436,3	459,5	484,2
Nettorestindkomst	131,7	138,7	152,7	171,2	184,5	199,0	206,3	214,0	226,2	234,2
Afskrivninger	114,7	120,0	123,4	124,8	126,3	126,7	125,8	126,3	129,2	132,1
	----- Pct. -----									
Lønkvote, i alt	63,9	63,5	62,2	61,4	61,6	61,6	62,6	63,3	63,5	63,9
Lønkvote i privat sektor	57,1	56,6	54,9	54,1	54,5	54,3	55,4	56,2	56,4	56,9

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Bilagstabel II.4 Indkomster, forbrug og opsparing i den private sektor

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	----- Mia. kr. -----									
Lønsum for privat ansatte	328,2	336,9	335,5	349,0	371,8	387,5	412,5	436,3	459,5	484,2
Restindkomst i privat sektor	246,4	258,7	276,1	295,9	310,8	325,7	332,2	340,3	355,5	366,3
Bruttoværditilvækst i privat sektor	574,6	595,6	611,6	644,9	682,7	713,2	744,7	776,7	815,0	850,5
+ Lønsum for offentligt ansatte	145,4	150,7	156,2	161,5	167,3	175,8	187,5	198,2	208,5	216,9
+ Nettoerter ^a	-11,0	-18,8	-12,3	-6,0	2,1	-3,7	0,2	-1,9	-4,3	-7,2
+ Sociale og andre løbende overførsler	157,7	167,7	178,4	204,3	206,1	210,3	210,7	212,5	215,9	222,4
Bruttoindkomst	866,6	895,3	934,0	1004,7	1058,2	1095,7	1143,0	1185,4	1235,1	1282,6
- Direkte personskatter	213,7	222,5	226,3	224,3	229,0	231,5	236,6	234,4	254,6	267,4
- Tvungen bidrag til sociale ordninger ^b	19,2	20,8	22,2	26,5	26,0	27,3	28,9	29,8	30,9	31,9
- Selskabsskatter	13,4	13,8	19,0	19,6	19,8	24,6	28,7	34,7	30,3	30,5
- Realrenteafgift ^c	10,3	11,7	14,3	14,2	13,2	13,5	12,8	10,8	9,0	9,1
- Vægtafgift, renteafgift, AUD, AER mv. ^d	7,1	9,4	12,1	10,0	11,9	13,3	11,8	13,0	13,0	13,2
- Øvrige overførsler ^e	2,2	0,8	3,5	4,2	3,3	2,4	2,4	2,4	2,5	2,5
Disponibel bruttoindkomst	600,7	616,3	636,6	705,9	755,0	783,2	821,8	860,3	894,9	928,0
- Afskrivninger	114,7	120,0	123,4	124,8	126,3	126,7	125,8	126,3	129,2	132,1
Disponibel nettoindkomst	486,1	496,3	513,2	581,1	628,7	656,4	696,0	734,0	765,7	795,9
Anvendt til privat forbrug	423,0	439,3	449,9	492,2	512,5	537,1	568,5	599,8	629,5	657,2
Anvendt til privat opsparing	63,0	57,1	63,3	88,9	116,2	119,3	127,6	134,1	136,2	138,6

a) Nettoerter til den private sektor inkluderer nettoerter til udlandet. Derudover omfatter denne post nettoerter fra den offentlige sektor samt den offentlige sektors nettoindtægter fra offentlige virksomheder og Nationalbanken, der statistisk er registreret under den private sektor.

b) En mindre afvigelse i forhold til nationalregnskabet skyldes, at der i tabellen ikke er inkluderet frivillige bidrag til sociale sikringsordninger.

c) Ekskl. afgift fra offentlige fonde og den sociale pensionsfond.

d) Heri er inkluderet en restpost, der skyldes, at de direkte skatter i tabellen er opgjort efter transaktionstidspunkt i modsætning til nationalregnskabet, hvor skatterne er opgjort efter betalingstidspunkt. Herudover indeholder restposten arbejdsmarkedsbidraget fra og med 1994.

e) Denne post omfatter overførsler fra private fonde, virksomheder mv. til institutioner registreret under den offentlige sektor. Der kan eksempelvis være tale om støtte til forskellige kulturelle formål.

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Bilagstabel II.5 Indkomster og forbrugskvote

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	----- Pct. -----									
Bruttoindkomst	4,9	3,3	4,3	7,6	5,3	3,5	4,3	3,7	4,2	3,8
Disponibel bruttoindkomst	5,5	2,6	3,3	10,9	7,0	3,7	4,9	4,7	4,0	3,7
Disponibel nettoindkomst	5,6	2,1	3,4	13,2	8,2	4,4	6,0	5,5	4,3	3,9
	----- Andel -----									
Forbrugskvote ifølge nationalregnskabet	86,6	88,0	86,8	88,3	85,3	86,8	87,3	87,4	88,1	88,6
Forbrugskvote, SMEC's indkomstdef. ^a	90,5	90,7	91,6	91,3	88,1	90,5	91,7	92,2	92,4	92,7
Forbrugskvote, SMEC's indkomst- og forbrugsdef. ^b	•	•	•	•	87,0	89,5	90,9	91,6	91,9	92,5

a) Den angivne forbrugskvote er beregnet på grundlag af et indkomstbegreb, der adskiller sig fra nationalregnskabet's indkomstbegreb som følge af bl.a. ordningsopsparring og øvrige overførsler.

b) Ud over anvendelse af et andet indkomstbegreb, jf. a), er bilkøbet trukket ud af forbruget og en beregnet bilydelse er inkluderet i stedet.

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Bilagstabel II.6 Den offentlige sektors indtægter og udgifter samt skatte- og udgiftstryk

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	----- Mia. kr. -----									
Indirekte skatter	112,8	110,8	114,7	128,8	135,0	146,7	162,3	175,1	185,3	193,1
Direkte skatter	244,5	257,4	270,4	294,8	306,0	323,9	338,4	343,7	360,7	377,1
- Personlige skatter	210,6	220,0	223,2	222,6	226,9	230,9	236,6	234,4	254,6	267,4
- Realrenteafgift	10,3	11,7	14,3	14,2	13,2	13,5	12,8	10,8	9,0	9,1
- Selskabsskat	13,4	13,8	19,0	19,6	19,8	24,6	28,7	34,7	30,3	30,5
- Arbejdsmarkedsbidrag	0,0	0,0	0,0	26,1	32,9	40,7	48,9	52,1	55,1	58,2
Obligatoriske bidrag	14,8	16,1	17,4	18,2	18,5	19,4	19,8	20,6	20,9	21,5
Øvrige	24,1	22,5	25,5	26,9	28,9	25,6	24,9	28,5	28,4	28,6
Indtægter i alt	396,2	406,8	428,0	468,7	488,5	515,6	545,4	567,9	595,4	620,2
Offentligt forbrug	220,5	229,2	240,9	250,3	259,7	272,1	286,8	301,8	316,1	327,2
Indkomstoverførsler	157,7	167,7	178,4	204,3	206,1	210,3	210,7	212,5	215,9	222,4
Offentlige investeringer ^a	13,4	15,4	16,3	17,6	18,2	20,7	19,6	19,7	19,6	20,0
Nettorenteudgifter	25,2	14,2	17,9	22,6	26,7	21,9	23,5	21,7	19,6	16,9
Udgifter i alt	416,8	426,5	453,6	494,8	510,7	524,9	540,5	555,8	571,2	586,6
Nettoopsparing	-20,6	-19,7	-25,6	-26,1	-22,3	-9,4	4,8	12,1	24,2	33,6
Nettoopsparing i pct. af BNP	-2,4	-2,2	-2,8	-2,7	-2,2	-0,9	0,4	1,0	2,0	2,6
Skattetryk, total	46,9	47,4	48,5	49,8	49,1	49,6	49,7	49,0	49,0	49,0
Direkte skatter	28,5	29,0	29,8	30,6	30,2	30,4	30,2	29,2	29,3	29,4
Indirekte skatter	16,4	16,3	16,5	17,1	16,9	17,2	17,6	17,9	17,9	17,8
Bidrag til sociale ordninger, Kap.skatter, m.v.	1,7	1,8	1,9	1,9	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7
Udgiftstryk, total	50,1	50,4	52,1	53,4	52,2	51,2	49,8	48,5	47,6	46,9
Udgiftstryk, ekskl. dagpenge	46,7	46,9	48,1	49,8	49,2	48,8	47,7	46,8	46,0	45,4

a) De offentlige investeringer vedrører den institutionelle sektor i nationalregnskabet. Tallene i denne tabel afviger derfor lidt fra de tilsvarende tal i de øvrige tabeller.

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank og egne beregninger.

Bilagstabel II.7 Lønkonkurrenceevne og forbrugerpriser

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	----- Pct. -----									
Stigning i lønomkostninger pr. time										
Udland	6,1	4,8	2,9	3,1	3,5	3,8	3,2	3,3	3,3	3,6
Indland	5,1	2,8	2,6	3,1	3,9	3,9	3,8	4,6	4,6	4,6
Ændring i relativ lønudvikling ^a	1,1	2,1	0,3	0,1	-0,4	-0,1	-0,6	-1,3	-1,3	-1,0
Ændring i effektiv kronekurs ^b	-1,7	2,4	3,2	-0,1	4,1	-1,0	-3,0	-0,9	-0,0	0,0
Ændring i lønkonkurrenceevne ^c	2,8	-0,3	-2,9	0,2	-4,4	0,9	2,3	-0,4	-1,3	-1,0
Forbrugerpriser ^d	2,7	1,2	1,4	1,7	1,9	1,9	1,7	2,2	1,7	1,9

- a) Lønstigningstakt i udlandet fratrukket lønstigningstakt i Danmark. Et positivt tal angiver en forbedring af konkurrenceevnen. For beregning af lønstigningstakt i udlandet henvises til bilagstabel I.2, note g).
- b) Beregning vha. konkurrenceevnevægtene i bilagstabel I.2. Et positivt tal indikerer en stigning i kronens værdi og bidrager til en forværring af konkurrenceevnen.
- c) Ændring i den relative lønudvikling fratrukket ændringen i den effektive kronekurs. Et positivt tal indebærer en forbedring af konkurrenceevnen.
- d) Målt ved væksten i deflatoren for det private forbrug.

Kilde: Danmarks Statistik, *Nationalregnskabet*, ADAM's databank, Swedish Employer's Confederation, *Wages and Total Labour Costs for Workers, diverse årgange*, Stockholm, oplysninger fra Nationalbanken og egne beregninger.

Bilagstabel II.8 Sammenligning af skøn fra Dansk Økonomi, efterår 1997 og forår 1998

	Efteråret 1997			Foråret 1998		
	1997	1998	1999	1997	1998	1999
	----- Mængdestigning i pct. -----					
Privat forbrug	3,9	2,8	2,3	4,1	3,2	3,2
Offentligt forbrug	2,7	0,7	0,0	2,9	1,7	1,2
Offentlige investeringer	-3,5	-13,0	0,0	-8,4	-7,5	-2,5
Boliginvesteringer	7,7	7,2	9,3	4,3	5,7	5,7
Erhvervsinvesteringer	8,4	4,8	2,2	9,8	7,0	3,9
Lagerændringer ^a	0,2	-0,2	-0,0	-0,2	-0,2	0,0
Indenlandsk efterspørgsel i alt	4,4	2,1	1,9	4,2	3,2	2,8
Vareeksport (fob)	4,2	4,8	4,9	7,0	4,3	4,0
Tjenesteeksport	1,0	3,6	3,6	-3,7	-0,7	2,4
Efterspørgsel i alt	4,1	2,9	2,8	4,3	3,2	3,0
Vareimport (cif)	7,0	3,4	3,4	7,5	4,0	3,6
Tjenesteimport	8,4	3,7	3,5	4,7	2,7	3,9
Bruttonationalprodukt	2,8	2,7	2,6	3,4	3,0	2,8
Nettoafgifter	4,2	2,6	2,4	3,8	4,1	3,8
BFI/Bruttoværditilvækst	2,6	2,7	2,6	3,3	2,8	2,6
heraf private byerhverv	3,1	3,2	3,0	5,3	3,6	3,4
	----- Ændring i 1.000 personer -----					
Arbejdsstyrke	24	5	-0	34	18	9
Privat beskæftigelse	26	12	8	41	33	19
Offentlig beskæftigelse	23	7	0	20	13	9
	----- 1.000 personer -----					
Ledighed	220	208	202	220	191	175
	----- Pct. -----					
Forbrugerpriser ^b	2,3	2,6	2,4	1,7	2,2	1,7
Eksportpriser	3,3	1,2	1,1	2,6	-0,4	1,6
Importpriser	3,6	2,5	2,0	5,0	1,2	1,9
Timelønsomkostninger	4,3	4,4	4,4	3,8	4,6	4,6
Betalingsbalance, mia. kr.	2,6	2,6	4,8	7,1	-1,9	-3,3
Offentlig nettoopsparing, mia. kr.	4,6	14,3	20,0	4,8	12,1	24,2
Realvækst i aftagerlande, pct.	2,5	2,6	2,5	2,6	2,8	2,6
Lang rente, pct. p.a.	6,4	6,3	6,3	6,3	5,4	5,4

a) Mængdestigning i "Lagerændringer" er målt i faste priser i forhold til BNP det foregående år.

b) Målt ved væksten i deflatoren for det private forbrug.

Anm.: Der bør ved sammenligning af de to prognoser tages højde for, at efterårets prognose er udarbejdet ud fra gammelt nationalregnskab, mens forårets prognose er baseret på det nye.